

KOPSO LĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2013. gada janvāris nr. 1 (1028)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

GADUMIJAS NOSKAŅĀS

Labs gads aizvadīts – ar tik daudziem svarīgiem, interesantiem, skaistiem notikumiem Ar ikdienas darbu un svētku brīžiem, veismēm, grūtību pārvarēšanu, neizdošanos, uzvarām...

Kopumā par to vēsti „Gada hronika - 2012” (8. – 9.), bet dažus notikumus jums atmiņā atsauks citi raksti šajā numurā, kuros ieskanas arī pārdomas, ieceres un vēlējumi 2013. gadam.

Gada cilvēks, Pašdarbnieks, Notikums un Sporta laureāti noskaidroti (1.)

LNS jaunākā iestāde atskatās uz pirmo gadu. Saruna ar LNS viceprezidenti Sandru Gerenovsku (2.)

Dome pārskata, kā veicies ar plānu izpildi un apstiprina LNS budžetu – 2013 (3.)

2013 – Eiropas Pilsoņu gads, atskats uz Senioru gadu (4.)

Vienmēr īpašas ir intervijas ar mūsu ļaudīm, un to šoreiz ļoti daudz. Paldies visiem, kas dalās pārdomās gadumijas noskaņās un izsaka novēlējumus arī mums visiem (6., 8. – 9., 12.)

Rītausmieši piedalās labdarības akcijā, Rīgas skolā vēl var skatīt piparkūku mājiņas (10.)

Uzmanību pievērsiet rakstam par tulka pakalpojumiem! 2013. gadā šī pakalpojuma saņemšanai ir jauna kārtība (14.,16.)

Atvadāmie no daudzu audzēkņu iemīļotās skolotājas Edītes Alsteres. Lai viņai vieglas smiltis un lai mūžības ceļā Skolotāju silda viņas skolēnu pateicība! (11.)

Galvenā redaktore:

ILZE KOPMANE

Datormakets:

JURIS GRUNDULIS

Iespiests: SIA "ELPA - 2"

Nākamais numurs

4. februārī

GADA NOSLĒGUMS

ZIGMĀRS UNGURS JURIS GRUNDULIS

KC „Rītausma” 15. decembrī notika LNS gada noslēguma pasākums, kurā piedalījās arī LNSF. Par Gada cilvēku tika izvēlēta Elfa Zariņa (*pa labi*). Par Gada pašdarbnieku – Igors Čaika (*vidū*). Par Gada notikumu – teātra šova „Krāsainie sapņi 2” (organizatore Brigita Aldersone – *pa kreisi*). Par sporta izcilniekiem uzzināsi sporta lappusē (15.). Sveicam visus goda nosaukuma ieguvējus, paldies jums par devumu nedzirdīgo kopienas attīstībā! Intervijas ar laureātiem lasiet „Kopsoli” februāra numurā. Pasākuma notikumus varat skatīt LNS mājaslapas videoziņu speciālizlaidumā.

Plašāk februāra numurā!

DARBS CENTRĀ PRASA MILZĪGU ATBILDĪBU

IVARS KALNIŅŠ VALDIS KRAUKLIS

Pagājis gads, kopš darbojas LNS „SIA Rehabilitācijas centrs”, un šajā mazās darba jubilejas reizē „Kopsoli” lūdza interviju SANDRAI GERENOVSKAI – šī centra vadītājai, SIA valdes priekšsēdētājai un LNS viceprezidentei.

Kāds bija jūsu pirmais darba gads Rehabilitācijas centrā?

Pārmaiņu pilns gads.

Kādas būtiskas pārmaiņas centrā notika aizvadītajā gadā (darbinieku skaits, klienti utt.)?

Saplūstot trim SIA kopā, tika izveidota viena SIA „LNS Rehabilitācijas centrs”, kuras darbinieku skaits turpina augt.

Uz 7. decembri tajā ir jau 60 darbinieki.

Kādas grūtības bijušas un kādas vēl gaidāmas? To pārvarēšanas iespējas...

Grūtības bija visādas, kuras laika gaitā tika pārvarētas. Pirmkārt, viss notika tik ātri, vajadzēja visiem ņemt rokā lūpatas un ķerties pie darbavietas iekārtošanas, pēc tam pie arhīva lietām. Arhīva sakārtošana aiz-

ņēma daudz laika, jo visām trim SIA pa šo laiku bija sakrāties ļoti daudz tādu dokumentu, kuri nemaz nebija noformēti nodošanai arhīvam, nebija ne lietu nomenklatūras, ne personu lietas sakārtotas utt.

Turklāt vajadzēja apziņot visus savus partnerus, pārliegt vai pārjaunot visus līgumus, noslēgt jaunus pakalpojuma un saimnieciskos līgumus utt.

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

SANDRA GERENOVSKA: „DARBS CENTRĀ PRASA MILZĪGU ATBILDĪBU...”

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Kuras ir trīs galvenās lietas, kas savā darbā būtu jāievēro visiem LNS un tātad arī centra darbiniekiem 2013. gadā, lai darbs ritētu veiksmīgi?

Mācīties ieklausīties otrā līdz galam. Atzīt savas kļūdas un mācīties no tām.

Būt atbildīgiem par saviem pienākumiem, kā saka, mazāk čīkstēt, bet vairāk darīt.

Un kas būtu vēra ņemams LNS biedriem, centra klientiem?

Neturēt neapmierinātību pie sevis. Ja jums ir kaut kas kas uz sirds, griezieties pie biedrību vadītājiem; ja tur nesagaidāt atbalstu, griezieties pie Rehabilitācijas centra nodaļu vadītājiem; ja tur saskaraties ar problēmām, griezieties pie manis. Ja arī pie manis neatrodāt nepieciešamo atbalstu, griezieties pie LNS prezidenta, bet tikai neturiet pie sevis.

Ja runājam par zīmju valodas tulka pakalpojumiem, liels lūgums būt arī mazliet pretimnākošiem un pamācīt jaunajiem tulkiem pareizās zīmes, nevaram taču prasīt no jauna tulka, ka viņš pirmajā darba dienā būs jau profesionāls darbinieks.

Jā, aicinu būt pacietīgākiem un sadarboties, tad arī nākotnē mums būs vairāk profesionālu tulku. Atcerēsimies, ka tulki arī ir dzīvi cilvēki, viņi jūt tāpat kā mēs, viņiem sāp tāpat kā mums un viņiem ir tādas pašas tiesības kā mums.

Pedējā laikā atkal aktualizējas problēma ar tulka pakalpojumu nodrošināšanu. Kā tas risināsies tālāk?

Nepiekrītu, ka aktualizējas problēma ar tulka pakalpojumu nodrošināšanu. Ir jāņem vērā: ja pagājušā gada sākumā bija tikai 13 tulki, tad šobrīd jau ir 23 tulki. Problēma ir tā, ka līdz šim, ņemot vērā piešķirto valsts finansējumu uz 1 nedzirdīgo un pieprasītāju skaitu, vidēji uz 1 nedzirdīgo personu bija apmaksātas 2 stundas gadā.

Bet, sākot ar 2013. gada 1. janvāri, sakarsmes nodrošināšanai ar fiziskām un juridiskām personām valsts finansē līdz 120 stundām gadā. Katrs, kuram nav slinkums, var paņemt rokā kalkulatoru un parēķināt, cik reizes palielinās apjoms un cik tulku nepieciešams, lai varētu šo valsts pasūtījumu izpildīt. Lietas labā mēs darām visu iespējamo. Ir jau pieteikušās daudzas personas, kuras ieinteresētas strādāt. Decembrī visiem zīmju valodas tulkiem būs pirmā atestācija.

Kā zināms, 2013. gadā no valsts budžeta atvēlēti ievērojami finanšu līdzekļi nedzirdīgo sociālajai rehabilitācijai. Kur tie vēl būs novirzīti? Vai RC klientiem paredzēti kādi jauni pakalpojumi/pasākumi?

Valsts finansējums ir valsts finansējums, tas tiek novirzīts zināmiem mērķiem un uzdevumiem, ņemot vērā LR likumdošanu. Ja būtu tā, ka valsts iedod naudu un mēs paši pēc tam to izlietojam, kur gribam, tad ne ti-

kai LNS dzīve, bet arī Rehabilitācijas centra ikdienas dzīve būtu ievērojami atvieglota.

Valsts pasūtījums, pirmkārt, ir milzīga atbildība, un jāatskaitās pamatoti par katru santīmu. Ja valsts piekrita apmaksāt darbspēku, transporta izdevumus, tad par to, kā uzturēt pārējo, jādomā pašiem. Nevis tā, ka iedeva mums naudu un mēs tagad, kā gribēsim, tā tērēsim. Papildus finansējums paredzēts jaunajam pakalpojumam – **surdotulka pakalpojumi saskarsmes nodrošināšanai ar fiziskām un juridiskām personām līdz 120 stundām gadā.**

Būt atbildīgiem par saviem pienākumiem, kā saka, mazāk čīkstēt, bet vairāk darīt

Vai pastāv iespēja, ka informatīvie pakalpojumi, kas pašlaik nedzirdīgajiem cilvēkiem tiek sniegti projekta „Klusuma pasaule” ietvaros kā viena no sociālās rehabilitācijas sastāvdaļām, tiek iekļauti jūsu vadītā centra darbībā? Ja nē, kādu redzat šī pakalpojuma turpmāko perspektīvu pēc projekta beigām?

Ja šis jautājums man uzdots kā Rehabilitācijas centra vadītājam, tad saku: viss atkarīgs no tā, kādus pakalpojumus apmaksās valsts, kādus pakalpojumus RC pasūtīs LNS. Ja jautājums uzdots man kā LNS viceprezidentei, tad: jā, tas ir iespējams. Pirmkārt LNS vadībai 2013. gadā jāpanāk, ka laikraksts *Kopsolī* tiek iekļauts kā sociālās rehabilitācijas darba materiāls. Ja runājam par diviem variantiem, ir jāskatās kurš ir dzīvotspējīgāks, pie tā arī jāturas

Daudz kas atkarīgs no pašiem Informācijas centra darbiniekiem, vai viņi spēs piesaistīt papildfinanses, lai uzturētu savas telpas. Jāņem vērā, ka Rehabilitācijas centra visas trīs nodaļas nevar izdzīvot tikai ar valsts pasūtījumu, tāpēc tās visas cenšas piesaistīt papildu finansējumu, piemēram, sniedzot maksas pakalpojumus, piedaloties

dažādos projektos utt.

Lūdzu, atklāriet noslēpumu – kā iespējama divu tik nozīmīgu amatu pienākumu sekmīga izpilde, apvienojot LNS viceprezidentes un Rehabilitācijas centra vadītājas darbu?

Šo noslēpumu ļoti labi zina mana ģimene, kā arī Viktorija Romanova, kas dzīvo blakusēkā Elvīras ielā, un SIA „LNS nekustamie īpašumi” sargi. Vienkārti jāpierod un turklāt ļoti ātri: neskatīties pulkstenī, vai nav laiks iet mājās, kamēr darbs nav padarīts. Darbā jāierodas bieži vien pirmajai, kamēr „gailis vēl nav paspējis nodziedāt” un jādomā mājās, kad „gailis jau sen guļ”.

Liels paldies Edgaram Vorslovam par to, ka iemācīja man datorā veidot „elektroniskās lapiņas”, lai visu ātri un precīzi paspētu izdarīt. Tās lapiņas es sadalu 4 kolonnās. Pirmajā ir steidzamie darbi un atgādinājumi, kas citiem jāizdara, otrajā ir tie, kuri var gaidīt, trešajā sanumurēti rindas kārtībā pa datumiem, ceturtajā ir visi svarīgie kontakti un dati, kas ikdienā bieži lietojami. Nav jau viss tik vienkārši un ideāli. Vairums ikdienas darbu atkarīgi no daudzām citām personām, arī no 59 kolēģiem, vai viņi savukārt visu paspēs savlaicīgi izdarīt, vai neko neaizmirsīs utt.

Nākamgad notiks kārtējais LNS kongress. Ar kādām domām jūs to gaidāt?

Ar lielām bažām, ļoti, ļoti lielām bažām.

Kādu prognozējat LNS nākotni turpmākajos četros gados? Jūsu vīzija!

Viss atkarīgs no tā, kas un kāds būs LNS vadītājs. Ja LNS vadītājs būs ziņošs, kurš ļoti labi izprot LNS struktūru, ļoti labi orientējas LNS „virtuvē”, izprot LNS organizatorisko darbu, izprot reģionālo biedrību organizatorisko darbu, prot stabili stāvēt uz kājām, kad pāri galvai veļas problēmu jūra, strādā ar pilnu atdevi, kā līdz šim to darīja un turpina darīt Arnolds Pavlins utt. Ja tas būs tā, tad LNS nākotne turpinās plaukt un zelt.

Ja LNS vadītājs būs tāds, kuram personīgās intereses ir pirmajā vietā un kurš domā, ka tikai uzdos visu darīt darbiniekiem un viss tā arī tiks izdarīts, ja, kā saka, „pamās ar burvju nūjiņu, un viss notiks”, diemžēl reālajā dzīvē tā nebūs, un tādā gadījumā ir grūti prognozēt LNS nākotni.

Sandras novēlējums LNS saimei

Jaunais gads ir mirklis, kad mēs vērtējam pagājušo, domājam par nākotni, vēlam viens otram laimi. Lai veiksmīgs jums 2013.gads! Lai Latvijā valda saticība un miers! Vēlu veselību, laimi, saticību, panākumus, prieku, veiksmi un ticību saviem spēkiem un daudz jo daudz skaistu dienu Jaunajā 2013. gadā! ▲

LNS DOMES SĒDĒ: 2013. GADA BUDŽETS UN UZDEVUMI

ILZE KOPMANE VALDIS KRAUKLIS

2012. gada 15. decembrī notika kārtējā Domes sēde. Tika izskatīti un izdebatēti 3 centrālie un dažādi citi jautājumi.

PAR SIA „DANE” DARBĪBU

Pārskatu sniedza SIA direktore Marija Gedminiene. Viņa uzsvēra, ka uzņēmuma saimnieciskās darbības galvenais mērķis ir gūt peļņu, kas nodrošina tā attīstību, un ieskaitīt līdzekļus LNS uzturēšanai.

Uzņēmumā pašlaik nodarbināti 72 strādājošie, no tiem – 12 ar dzirdes traucējumiem. Direktore atzina, ka šuvējas trūkst un grūti piesaistīt jaunaudarba spēku. Šūšanas nozarē ir liela konkurence!

Ekonomiskā krīze pasliktinājusi situāciju, un ražošanas apjoms no 2010. gada krities, jo pārtrūkusi sadarbība ar Baltkrieviju. Izeja atrasta, noslēdzot līgumus par šūšanas izstrādājumu ražošanu ar Igauniju un Norvēģiju. Finanšu situācija uzlabojusies, un 2012. gada pirmajā pusē darbs nesīs peļņu.

Uzņēmumā veikti pasākumi darba apstākļu uzlabošanai šuvējām, siltumu zudumu novēršanai, iegādātas nepieciešamās iekārtas utt.

Dome lēma: pārskatu pieņemt zināšanai un SIA „Dane” kolektīvam izteikt pateicību par labu darbu.

PAR LNS BUDŽETU – 2013

Ziņoja LNS galvenā grāmatvede Aelita Streļča. Skaitļi iespaidīgi, kā atzīmēja domnieks Edgars Vorslovs: „Mēs esam miljonāri.” Budžets ieņēmumu un izdevumu daļā tiešām sasniedz pusotra miliona apgrozījumu. Lielāko daļu no tā veido paredzētais finansējums valsts pasūtījuma izpildei: sociālajai rehabilitācijai, surdotulka pakalpojumiem un nodrošinājumam ar surdotehniskajiem palīgīdzekļiem (1,02 milj. Ls).

Otrs lielākais finansējuma avots – Eiropas Sociālais fonds, kas dod līdzekļus projektu realizācijai un tie ir: „Klusuma pasaule”, „Nepalik vieniem klusumā”, „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pakalpojumi nedzirdīgajiem Latgales reģionā”, „Attīstības vektors” (257 tūkst. Ls). No telpu nomas plānots ieņemt 85, 5 tūkst. Ls un no LNS SIA peļņas 85, 5 tūkst. Ls.

Citus ieņēmumus veido biedru naudas, abonēšanas maksa par „Kopsolī”, maksas pakalpojumi (5, 7 tūkst. Ls).

Izdevumu lielāko daļu attiecīgi tāpat veido valsts pasūtījuma izpilde un projektu realizācija (1, 4 milj. Ls), kā arī darba alga, LNS uzturēšanas izdevumi, nodokļu maksājumi, centralizēto pasākumu organizēšana u.c.

2013. gadā LNS budžetā ielānoti arī visi tās rīcībā esošie rezerves līdzekļi, kas nepieciešami projektu realizācijas priekšapmaksu segšanai. Taču, sekmīgi pildot projektu uzdevumus, šī nauda tiks atgūta 2014. gadā.

Dome lēma: apstiprināt 2013. gada budžetu: ieņēmumu daļa – 1 453 149 Ls; izdevumu daļa 1 623 149. Rezerves fonds 170 000 Ls.

PAR PĀRSKATA ZIŅOJUMU

LNS prezidents Arnolds Pavlins sniedza pārskatu par LNS 17. kongresā apstiprinātās darbības programmas 2009. – 2013. gadam izpildes gaitu. Plašā ziņojuma mērķis, kā viņš uzsvēra, bija – koncentrēt uzmanību uz vēl nepaveikto LNS trīs galvenajos darbības virzienos: finansiālās situācijas uzlabošana, organizatoriskās struktūras nostiprināšana, valsts pasūtījuma un projektu uzdevumu izpilde.

Var teikt, domniekiem izsūtītais pārskats ir laba rokasgrāmata turpmākam darbam, lai līdz kongresam padarītu nepadarīto. Piemēram, pārskatā norādīti nepieciešamie remontdarbi LNS nekustamajos īpašumos; uzmanība jāpievērš ienākumu gūšanai no saimnieciskās darbības.

Pārdomas izraisa šādi riski LNS darbā: biedru skaita samazināšanās, mazskaitlīgo biedrību pastāvēšana, paaudžu maiņa, biedru (sevišķi jauniešu) emigrācija, izglītoto kadru piesaiste u.c.

Ziņojumā skaidrota valsts deleģētā pasūtījuma realizācijas norise, kas nodalīta no LNS kā sabiedriskas organizācijas darbības. 2012. gadā noticis Labklājības ministrijas audits par tā izpildi, un tagad LNS veic norādīto kļūdu labošanu, ieteikumu ieviešanu darbā.

Arī ESF finansētajā lielajā LNS projektā „Klusuma pasaule” plānotās aktivitātes turpinās, un rezultātu kopsavilkums būs redzams tikai 2013. gada beigās.

LNS darbības pamatvirzienos minētie uzdevumi lielākoties izpildīti pilnībā vai

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

LNS VADĪBAS KALENDĀRS

22. NOVEMBRĪ

LNS prezidents A. Pavlins piedalījās seminārā ESF projektu īstenotājiem projektu noslēguma pasākumu organizēšanai. Tas bija lietišķs darba seminārs, kurā apsprieda tehniskas lietas.

26. NOVEMBRĪ

LNS viceprezidente S. Gerenovska kopā ar B. Aldersoni, M. Lasmani, L. Janševski un L. Klāsupu piedalījās Valmieras skolas pasākumā, kurā skolēnus no 5. līdz 12. klasei informēja par sociālās rehabilitācijas un par tulku pakalpojumiem, skaistumkonkursiem Latvijā un ārpus tās.

27. NOVEMBRĪ

LNS prezidents A. Pavlins piedalījās apspriedē LNS par priekšlikumiem MK 1472 noteikumu grozījumiem sakarā ar surdotulku pakalpojumu izmaiņām no 2013. gada 1. janvāra. Šis pasākums bija LNS darbinieku, speciālistu apspriede par to, kā labāk normatīvos aktus pielāgot LNS reālajām iespējām. Tika izstrādāts LNS viedoklis, tas darīts zināms LM. Vairāki LNS priekšlikumi tika ņemti vērā, diemžēl citi, kas LNS vitāli svarīgi, – nē. Viedokļu saskaņošana notika vēl arī decembra sākumā.

28. NOVEMBRĪ

LNS prezidents A. Pavlins piedalījās darba grupas sanāksmē Finanšu ministrijā, kurā tika aplūkots jautājums saistībā ar finansējuma piešķiršanu NVO.

Arnolds Pavlins stāsta: „Viena no pārsteidzošākajām sanāksmēm, kurās man nācies piedalīties 2012. gada laikā. Darba grupā LNS netika iekļauta, tāpat kā citas invalīdu organizācijas. Un acimredzot ne jaušu, jo šajās sanāksmēs uzzinājām (pat Labklājības ministrijai tas bija pārsteigums) par to, ka Latvijā jau izsenis tiek no valsts budžeta finansētas sabiedriskas organizācijas, turklāt nevis tā kā mēs – konkrētu pasākumu veikšanai, bet tā vispārīgi – darbības nodrošināšanai, dalībai starptautiskās organizācijās utt.

Protams, izeicu neizpratni un sašutumu par šādu praksi, jo tā nostāda absolūti nevienlīdzīgā situācijā nevalstisko sektoru. Un nedomājiet, ka runa par sīkām summām – tur kopumā ir vairāk nekā 19 milj. latu gada laikā aizgājuši. Protams, laivas tiesu tur paņem sportisti, kas nezina kā un nezin kāpēc sev tādas privilēģijas dabūjuši.”

Sanāksme tāpēc izvērtās visai vētraina. **Rezultāts – informācija ir iegūta, jāveido invalīdu organizāciju koalīcija un jācīnās par vienādām tiesībām.**

29. NOVEMBRĪ

LNS prezidents A. Pavlins piedalījās apspriedē par LNS rīcību valsts pasūtījuma izpildes organizēšanai Valsts kontroles konstatēto pārkāpumu SIVA kontekstā. „Tā bija LNS darbinieku, speciālistu apspriede, kurā analizējām Valsts kontroles revīzijas ziņojumu par SIVU. Meklējām analogijas ar savu darbu, analizējām problēmas, domājām, kā novērst trūkumus savā darbā, ko atklāja šī revīzija. Gudri cilvēki mācās no svešām kļūdām.”

LNS viceprezidente S. Gerenovska atradās vizītē SIVA, jo studentiem, kuri mācās par surdotulku, bija prakses aizstāvēšana.

Sagatavoja: Zigmārs Ungurs

2013 - EIROPAS PILSONU GADS

IVARS KALNIŅŠ

Pērn bija Eiropas gads aktīvai novecošanai un paaudžu solidaritātei. Pagājušajā gadā gandrīz katrā „Kopsolī” varēja lasīt rakstus vai intervijas ar mūsu vecākās paaudzes cilvēkiem, un „KS” redakcija ir saņēmusi labas atsauksmes par šīm publikācijām.

Tādi bija, piemēram, apraksti par nedzirdīgo senioru paradīzi Nīderlandē, kā arī par LNS biedriem, kuri dzīvo pansionātos, intervija ar kādu pansionāta iemītnieci, kad iespējams, pievienoti Labklājības ministrijas un citi komentāri. Mūsu pensionāres Olga Anufrijeva, Vilma Gregore, Ansis Smons, Agrita Vija un Ēvalds Kluši, Ilze Kinstlere, Velta un Jānis Timmermaņi dalījās pārdomās par savu dzīvi. Netrūka arī mazāku rakstu par mūsu senioriem. Paldies viņiem!

Savukārt LNS aizvadītajā gadā sāka realizēt projektu „Nepaliklīti vieniem klusumā”, kurā aktīvi piedalās tieši vecāka gadagājuma nedzirdīgie pensionāri. Kopš 2. jūlija tā ietvaros darbojas pensionāru Centrs Elvīras ielā 19, Rīgā. Senioru gads ir godam aizvadīts, paldies mūsu enerģiskajiem pensionāriem, kuri ir uzskatāms paraugs nedzirdīgo jaunākajai paaudzei.

Bet nu ir klāt 2013. gads, kas ir oficiāli pasludināts par Eiropas Pilsoņu gadu. **Šogad atzīmēsim 20. gadadienu kopš dibināta Eiropas Savienības (ES) pilsonība.** Katram Savienības pilsonim atbilstoši ES līgumiem ir noteiktas tiesības, piemēram, brīvi pārvietoties un dzīvot kādā no ES da-

lībvalstīm, tiesības vēlēties kandidēt Eiropas Parlamenta vai pašvaldību vēlēšanās. Pilsoņiem ir arī tiesības vērsties ar peticiju (oficiāls rakstveida lūgums) Eiropas Parlamentā.

Īpaša uzmanība gadā būs pievērsta tiesībām **studēt, strādāt, nodarboties ar uzņēmējdarbību vai novirzīt pensijas uzkrājumus citā dalībvalstī.** Līdzšinējā pieredze liecina, ka ES pilsoņi, īpaši jaunākajās dalībvalstīs, arī Latvijā, bieži nav informēti par šīm savām tiesībām. Tāpēc šī gada mērķis ir izglītēt cilvēkus par Eiropas pilsonības priekšrocībām.

Eiropas Pilsoņu gada laikā notiks konferences, semināri un īsteno izglītojošas programmas par pilsoņu tiesībām ES, dalībvalstu, reģionu un vietējā līmenī, kā arī atbalstīs ES iestāžu, valsts un nevalstisko organizāciju pārstāvju diskusiju un pieredzes apmaiņu par šiem jautājumiem.

Pasākumos skaidros tiesības, kas saistītas ar pārcelšanos uz dzīvi citā dalībvalstī, piemēram, tādas kā: akadēmiskās vai profesionālās kvalifikācijas atzīšana, pasažieru un patērētāju tiesības, pārrobežu veselības aprūpe un sociālais nodrošinājums, Erasmus programma, kas ļauj jauniem cilvēkiem studēt ārzemēs utt.

Tāpat nedzirdīgiem cilvēkiem, esot ES pilsoņu statusā, Eiropas valstīs visās pieminētajās jomās ir vienlīdzīgas tiesības.

Šogad laikraksts „Kopsolī” pievērsīs lielāku uzmanību arī šim jautājumam, publicējot atbilstošas tematikas rakstus un informējot par tiem ES Pilsoņu gadam vērtīgiem pasākumiem, kas varētu ieinteresēt mūsu lasītājus. ▲

LNS DOMES SĒDĒ: 2013. GADA BUDŽETS UN UZDEVUMI

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

daļēji – iespēju robežās. Bet daži tomēr nav paveikti. Piemēram, nav notikusi vispusīga diskusija par zīmju valodas vienādošanu; nav izveidoti mūsdienīgi interešu klubi LNS kultūras iestādēs; ne visos klubos biedriem pieejams publiskais dators; nav izveidota nedzirdīgajiem piemērota sistēma VUGD ziņojumu saņemšanai ekstremālos gadījumos.

Apspriežot pārskatu, domniekiem bija daži ieteikumi: tekstā minētos faktus parādīt uzskatāmāk, piemēram, grafiskā veidā (Inese Immure – par finanšu avotiem); jaunajām darba grupām jāmeklē idejas par to, kā izpildīt to, kas šobrīd nav izdarīts (E. Vorslovs); par nekustamo īpašumu remontu nekad nevarēs teikt – izpildīts (Varis Strazdiņš) u.c.

Dome lēma: Pieņemt pārskatu zināša-

nai, uzdot LNS valdei un Domes apstiprinātām darba grupām pievērst īpašu uzmanību tiem programmas punktiem, kuri nav izpildīti vai izpildīti tikai daļēji.

DAŽĀDI JAUTĀJUMI

Domnieki apsvēra jautājumu par jauno Statūtu apstiprināšanas kārtību, darba grupu kopīgu sanākšanu un nākamās Dome sasaukšanu. Lai mazinātu „papīra plūdus”, tika nolemts Statūtu komisijas sagatavoto Statūtu projektu, darba grupu izveidotās programmas un citus LNS 18. kongresam sagatavotos materiālus ievietot LNS mājaslapā sadaļā *Oficiālie dokumenti*, kas reģistrējoties pieejami gan pašiem domes locekļiem, gan pārējiem LNS biedriem. ▲

2012. GADA FAKTI PAR LNS BIEDRIEM

IVARS KALNIŅŠ

Kā izmainījies LNS biedru sastāvs 2012. gadā? Oficiālo statistiku ar ziņām par mūsu cilvēku vecumu, izglītību, nodarbinātību utt. katru gadu atskaitei Domē apkopo LNS vadība, bet šoreiz, tāpat kā pagājušajā gadā, „KS” apkopojis nelielu ieskatu ne mazāk svarīgās jomās – tajās, kas skar mūsu biedru personisko dzīvi: par to, kuri precējušies, laidoši bērnus pasaulē, aizgājuši mūžībā.

APRECĒJUŠIES

2012. gadā laulības ostā devās Ieva Valdmane (no Liepājas) un Jānis Beitiks (no Valmieras), Aivis Lācis un Egija Dārziņa (Kuldīga), Vija Jevstignejeva no Rēzeknes izgāja pie dzirdīgā vīra, Sandris Pelšs un Mārīte Mukāne (abi pārgājuši uz citu uzvārdu – Saulīši, no Rēzeknes), Jekaterina Mitenberga (no Ventpils) un Māris Meija (no Rīgas), Alise Vēvere (Rīgas) ar Sylvain Dwek, Zita Neija un Jānis Kopmanis (no Rīgas biedrības).

PIEDZIMUŠI

No Liepājas Kristīne un Jānis Laimiņi pasaulē laidoši meitu Elzu, bet Agnesei Kairei – dēls Lūkass. **Rēzeknietei** Oksanai Smirnovai piedzima dēls Daniels.

Savukārt no Rīgas biedrības: Dainai Platcei – dēls Dairis, Dacei Brūvelei un Andrim Ruskulim – meita Līne, Aksanai un Nikolajam Sjutrukoviem – meita Klauģija, Inetai Rūtiņai un Vladimiram Koreņikam – dēls Alekss, Zītai Neijai – dēls Ēriks, Ilonai un Vladimiram Kruminiem – meita Heidiņa, Mairītai un Reinim Reinholdiem – meita Tāliņa, Anastasijai Andronovai un Vladimiram Janovičam – dēls, Austrumu ģimenē – dēls.

MŪŽĪBĀ AIZGĀJUŠI

No LNS biedriem aizsaulē aizgājuši: Juris Logins, Jānis Circenis, Anatolijs Jekimovs, Aivars Sūcis un Zinaida Sprince (**Smiltene**), Maija Viskontiene, Antra Jaunzeme, Vitālijs Isājevs un Jānis Vindols (**Liepāja**), Jānis Putāns, Jānis Skujēns un Renārs Zīle (**Valmiera**), Jeļena Jankelāne (**Rēzekne**), Jānis Puķītis (**Pļavinas**), Aleksandrs Aleksejevs un Antoņina Spiridonova (**Daugavpils**). Bet no Rīgas 17 biedri: Gunārs Baltis, Ņina Ivanova, Andrejs Aramins, Anna Bule, Valentīna Skuja, Aiga Ķeire, Vera Vaivade, Jānis Strausmanis, Aleksejs Artemjevs, Antoņina Rancāne, Laimonis Veidemanis, Aleksejs Grigorjevs, Lūcija Saksone, Aleksandrs Bočkarjovs, Veniamīns Aļšins, Viktorija Zilberte un Georgs Rubens. Lai vieglas smiltis!

NOBEIGUMĀ

2012. gadā ir nedaudz sarucis piedzimušo skaits, pasaulē nāca 12 bērnu. Bet mūžībā aizgājuši 33 biedri. LNS iestājušies vairāk nekā 35 jauni biedri.

Jāpiezīmē, Rīgas biedrībai ir vislielākais biedru skaits – iespējams, tās rīcībā par jaunpiedzimušajiem un kāziniekiem nav pilnīgas informācijas.

Fakti tika sagatavoti no biedrību sniegtās informācijas. ▲

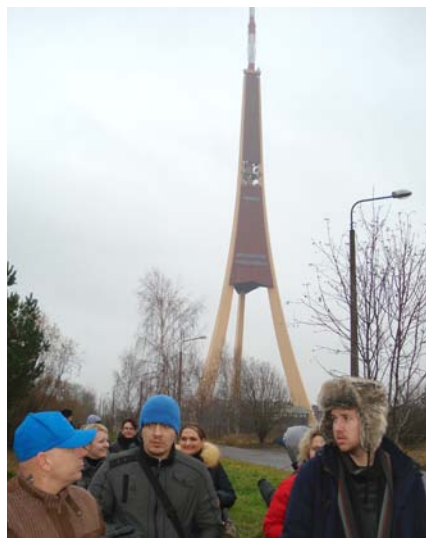
ĪSUMĀ NO LNS MĀJASLAPAS

Lasot šos rakstus, uzzināsi par rīdnieku, jelgavnieku un tukumnieku rosīgo sabiedrisko dzīvi, Valmieras jubilāru godināšanu, daugavpīliešu sarīkotā šova varoņiem, Adventes vainagu darināšanu Alūksnē un Rēzeknē. Un tas nebūt nav viss...

Atkal tradicionālās draudzības spēles Tukumā (27.11)

25. novembrī Tukuma Invalīdu kluba sporta zālē tukumnieki tās organizēja jau ceturto gadu pēc kārtas. Šādas aktivitātes notiek divreiz gadā: rudenī un pavasarī. Šoreiz volejbolā un stafetē piedalījās 4 komandas ar 20 dalībniekiem. Jelgavai bija divas komandas, Tukumam un Rīgai – viena. **Volejbolā uzvarēja Jelgavas – 1 komanda: Kristaps Legzdiņš, Anita Grahoļska, Anatolijs Jermolovičs un Zintis Felkers. Stafetē 1. vietā Tukuma komanda: Aleksandrs Ņerodenko, Elvijs Meikša, Alvis Ozoliņš, Reinārs Simsons.** Pēc tam notika atpūtas vakars Tukuma kluba telpā, izvērsās diskusija par jaunām idejām turpmāko gadu darbā. Iecerēts šīs aktivitātes organizēt Jelgavā.

Jelgavnieki apmeklēja Medicīnas muzeju un TV torni (28.11)

24. novembrī Jelgavas grupas biedri kopā ar dažiem tukumniekiem apmeklēja šo muzeju Rīgā ar tur esošo izstādi „Trakokrekla stāsts” un TV torni Zaķusalā (skat. *augšējā attēlā*). Šo ekskursiju noorganizēja Jelgavas grupas priekšsēdētājs Māris Veidemanis. Daudzi no viņiem šajās vietās bija pirmoreiz, tāpēc visu vēroja ar lielu interesi, izzinot daudzas jaunas lietas.

Valmierā daudz apaļo gadu jubilāru (Videozīņas 23.11)

Valmieras biedrība 24. novembrī sveica savus apaļo gadu jubilārus.

Bet bijusi Valmieras skolas skolotāja Skaidrīte Pāpe 85 gadu jubilejā sveikta mājās. Pēc jubilāru sveikšanas notika pro-

jekta „Klusuma pasaule” ietvaros latvisko tradīciju pasākums „Katrīnas”.

Nedzirdīgie piedalās Invalīdu dienas pasākumos Tukumā un Jelgavā (05.12)

Tukumā 1. decembrī pilsētas kultūras namā šajā veltītajā pasākumā dažādas biedrības tiek ar organizāciju pārstāvjiem. Šo pasākumu jau astoto gadu pēc kārtas organizē NVO vadītāja Gunta Kalviņa. Tajā piedalījās arī mūsu Tukuma grupas biedri.

Jelgavā 3. decembrī Jelgavas Sabiedrības integrācijas pārvalde un pilsētas sociālo lietu pārvalde rīkoja veltītu pasākumu „Ar sauli sirdī”. Jelgavas grupas biedri uz šo pasākumu bija ielūgti jau trešo gadu pēc kārtas.

Koncertā ar divām dejām godam uzstājās Rīgas biedrības Jelgavas grupas deju kolektīvs „Mītava” ar Aldi Ādamsonu priekšgalā. Jelgavnieki var lepoties ar savu teicamo dejotprasmī, ko apliecināja skatītāju lielās ovācijas. Pat Jelgavas Domes priekšsēdētājs īpaši uzslavēja mūsējos.

Rīgas biedrības grupas gatavojas pārvēlēšanu sapulcei (11.12)

8. decembrī notika seminārs Rīgas biedrības grupu vadītājiem un biroja locekļiem. Biedrības vadītāja Māra Lasmane iepazīstināja klātesošos ar LNS Domes sēdes lēmumu par pārstāvju izvirzīšanas un ievēlēšanas kārtību uz LNS 18. kongresu un skaidroja pārvēlēšanu sapulces organizēšanas jautājumus. Pēc tam semināra dalībnieki sastādīja grupu pārvēlēšanu sapulču grafiku (skat. 16. lpp.) un diskutēja par dažādiem jautājumiem (skat. *attēlā lejā*).

Pēc semināra notika Rīgas biedrības 7. valdes sēde, kurā uzņēma biedrībā vienu jaunu biedru – Jāni Glušņonoku, apstiprināja biedrības organizatorisko un kultūrmasu darba plānu. Valde vienojās par RRB valdes locekļu pārstāvniecību grupu sapulcēs un nolēma rīkot Rīgas reģionālās biedrības konferenci nākošā gada 18. maijā. ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

Projekts „Klusuma pasaule”

Daugavpīliešu mazais šoviņš (Videozīņas 30.11)

24. novembrī projekta „Klusuma pasaule” ietvaros šajā biedrībā bija tematiskais vakars „Iespēja iejusties citā tēlā” (skat. *attēlā*). Daugavpīlī jau bijusi Cepuru balle, Makaronu balle... Šoreiz radās doma: pasākuma dalībnieki sagatavo „mājasdarbu” – katrs izveido savu tēlu, pēc tam ar to klubā uzstājas.

Seši dalībnieki bija malači – viņi katrs sagatavoja savu mazo šoviņu. Piemēram, biedrības vadītāja Elvira tēloja Ukrainas bijušo valdības vadītāju, tagad cietumā ieslodzīto Jūliju Timošenko, kas visiem sūdzējās par to, ka bez vainas ielikta aiz restēm. Vislabāk savu lomu nospēlēja **Bronislavs Radkevičs** – Verka Serdjučka, kas dziedāja un dejoja.

Rēzeknieši gatavojušies pirmajai Adventei (30.11)

27. novembrī rēzeknieši organizēja tematisku pasākumu „Gatavošanās adventei”, lai dalītos ar radošām idejām par to, kā izgatavot adventes vainagu netradicionālos veidos, kādus dekorējumus izmantot mājās un daudz ko citu. Pasākums noritēja aktīvā gaisotnē, ar atraktīvām izdarībām īstenojot devīzi: „Advente manā skatījumā”.

Alūksnē: Gaidot pirmo Adventi, darina vainagus (04.12)

Alūksnes kluba telpās grupas biedri tika sadalīti divās grupās. Pirmajai grupai – pasniedzēja Santa pastāstīja par savu ieceri un palīdzēja grupas biedriem apgūt jaunus iemaņus Adventa vainagu gatavošanā. Viriešiem šis darbs tīri labi patika, un tā visi lietā lika auduma strēmeles, diegus, šķēres un, protams, izdomu. Otra grupa šo laiku izmantoja kopā ar psiholoģi Natāliju, daudz jauna uzzinot par Adventa tradīcijām: kā to svinēja senos laikos, ko ēda, kādi ticējumi bija jāievēro. Ar lielu interesi nedzirdīgie biedri sekoja psiholoģes stāstījumam.

Pa to laiku arī pirmais vainags bija izgatavots. Pie karstas tējas tases tika pārrunāts padarītais, un grupas mainījās vietām, lai turpinātu ielānāto. Nemanāmi pienāca vakars, bet telpās valdīja gaišs prieks par padarīto darbu, gūtajām zināšanām, ieskatu senajās tautas tradīcijās... ▲

LNS JAUNĀ SEJA: VIDA MEIJA

IVARS KALNIŅŠ ZIGMĀRS UNGURS

citus interesantus faktus. Pagaidām neesmu saņēmusi sūdzības no klientiem. Gadās, ka klienti aizrāda man par nepareizām zīmēm.

Kā jūties savā darba vidē?

Sākumā nevarēju pierast, laikam jau tādēļ, ka agrāk strādāju fizisku darbu, piemēram, mazgāju, tīrīju, kopu utt. Tāda bija mana iepriekšējā darba pieredze, bet šeit mans darbs prasa vairāk domāšanu. Ar laiku esmu pieradusi un nu ar prieku daru savu jauno darbu, turklāt ar kolēģiem arī ļoti saprotamies.

Vai tu vēlētos strādāt šei arī pēc NVA programmas beigām? Varbūt pat apgūt sociālā darbinieka profesiju?

Jā. Man patīk tas, ko es daru! Tas nebūt nav viegls un vienkāršs darbs, bet tas ir vispusīgs un interesants. To darot, es pati pilnveidoju savas zināšanas, es augu garīgi, jo uzzinu daudz kas man līdz tam nezināmas lietas.

Kad beidzu Medicīnas koledžu, vēlējos mācībām pielikt punktu, tagad pamazām domas mainās. Ja man šeit būtu pastāvīgs darbs, tad es mācītos par sociālo darbinieku.

Jā, tu taču šogad saņēmi biomedicīnas laborantes un masieres profesijas diplomu Medicīnas koledžā...

Medicīnas joma ir ļoti sarežģīta, turklāt, lai tajā iekārtotos darbā, prasības ir lielas, piemēram, strādājot laboratorijā, nepieciešama laba dzirde.

Tur ir visādas tehnikas, kuras jākontrolē ar dzirdi. Bet strādāt mikrobioloģijā nebūtu problēmu, to gan es spētu. Tomēr

no LNS nāca darba piedāvājums, negribēju no šīs labās iespējas atteikties. Jāpiebilst, mācības koledžā nebija veltīgas, jo iegūtās zināšanas reizēm pielietoju savās vadītājās nodarbībās.

Ko tu domā par LNS kopumā?

Mūsu organizācijas darbību vērtēju pozitīvi. Lepojos, ka gan Latvijā, gan Eiropā un pasaulē LNS jau atpazīst kā stipru nedzirdīgo organizāciju ar dažādām apakšorganizācijām (iestādes, biedrības, SIA, kultūras centrs utt.). LNS darbs rit sekmīgi, un es ticu, ka tā tas būs arī nākamajā gadā. ▲

Paldies, lai Tev izdodas!

„KS” turpina LNS „jauno seju” sēriju, un tajā šoreiz saruna ar Vidu Meiju, kura pašlaik strādā Latvijas Nedzirdīgo savienībā par klientu apkalpošanas speciālisti. Viņa, piedaloties Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) subsidētā darba programmā, šajā amatā strādā kopš 28. aprīļa. Vida Meija sniedz atbildes uz „KS” ieinteresētajiem jautājumiem.

Kādi ir tavi darba pienākumi?

Savācu un apkopēju dažādu informāciju, lai to tālāk stāstītu nedzirdīgajiem klientiem. Nodarbības notiek otrdienās un piektdienās vienos dienā Rehabilitācijas centra otrajā stāvā. Vadu nodarbības arī citās biedrībās un grupās, līdz šim esmu bijusi Valmierā, Ventspilī, Smiltēnē, Alūksnē, Jelgavā un Tukumā. Dažreiz sniedzu aktuālo informāciju arī kultūras centrā „Rīt-ausma”. Reizēm brīvprātīgi palīdzu kārtot projekta dokumentāciju, kā arī izpildu uzdevumus, kad to lūdz Sandra Gerenovska vai Brigita Aldersone.

Kādas tēmas ir

tavās nodarbībās? Kas nāk uz tām?

Pārsvārā pārrunājam par LNS, biedrību un skolas vēsturi, kā arī dažādus citus jautājumus, piemēram, notikumi Latvijā un pasaulē, valdības lēmumi, aktuālā politika u.c. Materiālus parasti sagatavoju tā, lai apmeklētājiem būtu tos ērti skatīties lielajā ekrānā. Nodarbībās parasti piedalās apmēram 10 – 15 cilvēku. Jāpiebilst, ka nodarbības vadu kopā ar sociālo rehabilitētāju Vitu Kamari, bet tēmas katra sagatavojam atsevišķi.

Ko apmeklētāji saka par tavu sagatavoto informāciju?

Daudziem patīk un prasa man vēl

DZĪVNIĒKU IZSTĀDE – MŪSMĀJĀS

ZIGMĀRS UNGURS

Projekta „Nepalikt vieniem klusumā” ietvaros 2012. gada 11. decembrī Centrā Elvīras ielā 19 varēja apskatīt dzīvnieku izstādi „Mazie draugi”.

Tā kā Centra telpas ir pārāk šauras lielākam apmeklētāju skaitam, turklāt daudz vietu aizņēma arī dzīvnieki, tad uz šo izstādi tika aicināti tikai Centra klienti un LNS amatpersonas.

Izstādi atklāja LNS prezidents Arnolds Pavlins. Apmeklētāji četras stundas varēja apskatīt dažādus putnus un mazus zvēriņus. Visi gribēja paņemt rokās un pabužināt Siāmas pundurtrusi Simonu. Bet dienas beigās tika atvests eksotiska izskata kaķis – šī suga saucas orientālais kaķis. Izstādes laikā projekta klienti ne tikai apskatīja, bet arī paši zīmēja to dzīvnieku, kas patika vislabāk.

Stāsta Centra vadītāja **Diāna Zālama-ne – Leite**: „Izstādi iecerējām jau vasarā, kad mūsu klienti apmeklēja Rīgas Zoodārzu. Redzot pensionāru prieku un sajūsmu par redzēto, bija skaidrs, ka jāmēģina viņiem piedāvāt vairākas aktivitātes ar dzīvniekiem.

Izstādi organizēju sadarbībā ar dzīvnieku mīļotāju asociāciju „Laimas putns”. Šīs asociācijas vadītāja Oksana, ņemot vērā mūsu telpu ietilpību un klientu specifiku, izvēlējās dzīvnieciņus un putnus, kuri būtu interesanti.”

Kopā apskatei tika izvietoti 13 būri. Varēja apskatīt: Taukastes smilšu peli, Siāmas pundurtrusi, jūrascūciņu, cukuroposumu, Adatu peli, burunduku, bet no putniem – Ēģiptes smejošo ūbeli, Grezna kalnu papagaiļi, Jaunzēlandes papagaiļi, pāvbalodi, kanārijputniņus, sprogaino balodi un viļņveida papagaiļus.

Pie katra būriša bija lasāmi interesantākie fakti par šīs sugas pārstāvjiem. Savukārt fotogrāfe Anastasija noformēja izstādes telpas ar skaistām dzīvnieku fotogrāfijām, no kurām trīs saskaņā ar klientu balsojumu palika Centrā kā piemiņa par redzēto.

Kā radās šī lieliskā ideja? Centra vadītāja atbild: „Tas notiek, komunicējot ar klientiem. Parasti tad dodos arī pie Arnolda Pavlina pakonsultēties, jo viņš savus cilvēkus pazīst vislabāk. Arī ar Brigitu Aldersoni jau esam runājušas par to, ka varētu apvienot spēkus, jo mums abām ir tuva pasākumu organizēšana un divas galvas vienmēr gudrākas.” ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

ASV: ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀ INFORMĀCIJA ZĪMJU VALODĀ

Amerikāņu komēdiju aktrise un televīzijas raidījuma vadītāja Čelsija Hendlere aizskārusi nedzirdīgo amerikāņu jūtas. Vienā no novembra TV sarunu šoviem - „Chelsea Lately” viņa parādīja parodiju par plašu sabiedrības uzmanību ieguvušo zīmju valodas tulku Lidiju Kalisu, kas viesuļvētras „Sendija” plosīšanās laikā tulkoja Ņujorkas pilsētas mēra Maikla Blumberga uzrunas iedzīvotājiem. Parodija izsauca lielu sabiedrības sašutumu...

LIELIE POSTA DARBI

Šī gada spēcīgākā viesuļvētra „Sendija”, kas pirms tam bija plosījusies Karību jūras salu valstīs, oktobra nogalē tuvojas arī ASV Austrumu štatiem. Latvijas masu mediji jau plaši rakstīja par viesuļvētras nodarītajiem milzīgajiem postījumiem, materiālajiem zaudējumiem un cilvēku upuriem. „Sendijas” dēļ bez elektrības uz daudzām dienām palika vairāk nekā 8 miljoni ASV iedzīvotāju, bija ļoti milzīgs skaits cietušo, bet vismaz 120 cilvēki gāja bojā.

Kā mēs jau rakstījām LNS mājaslapā, dienās, kad viesuļvētra Sendija tuvojas ASV lielākajam biznesa centram Ņujorkai, pilsētas mērs Maikls Blumbergs vairākkārt uzstājās televīzijā ar uzrunām pilsētas iedzīvotājiem, kurās brīdināja par draudošajām briesmām un aicināja veikt nepieciešamos drošības pasākumus, lai mazinātu iespējamus upurus un materiālos zaudējumus.

VISU TULKO ZĪMJU VALODĀ

Visas pilsētas mēra runas TV tiešraidēs, kā arī publiskās uzstāšanās tika tulkotas amerikāņu zīmju valodā. Visbiežāk to darīja surdotulks Lidija Kalisa. Svarīgu notikumu tulkošana zīmju valodā ASV jau sen nav nekāds jaunums, bet šoreiz Lidijas darbs, pateicoties spīgtajam un izteiksmīgajam tulkojumam, guva īpaši plašu ievēriību. Daudzi amerikāņi

uzskata, ka viņa aizēnoja pašu mēru Blumbergu, un ASV plašsaziņas līdzekļi viņu nodēvēja par „nedēļas personību”. Viņa kļuva it kā par simbolu pilsētas vadības rūpēm par daudzmiljonu pilsētas dažādo iedzīvotāju drošību. Acīmredzot tieši draudošās briesmas palīdzēja ņujorkiešiem saskatīt, cik optimistiski un pozitīvi ir viņas tulkojumi. Ietekmīgais pilsētas žurnāls *New York Magazine* viņu nosauca par „viesuļvētras Sendija uzlecošo zvaigzni”.

SABIEDRĪBASAJŪSMĀ

Arī internetā atrodams liels skaits komentāru, kas pauž sajūsmu par tulku lielisko darbu. Tāpat var lasīt daudz

komentāru, kas skaidro, kāpēc, runājot zīmju valodā, cilvēkiem ir tik izteiksmīga mīmika un ķermeņa valoda. Tas ir tāpēc, ka amerikāņu zīmju valodā mīmikai un ķermeņa valodai piemīt sava veida gramatiska nozīme, kas palīdz labāk izprast runātāja teikto. Piemēram, Kalisa rāda žestu „uzlabosies” (situācija), bet viņas cieši sakniebtās lūpas signalizē, ka process nebūs ātrs, bet gan pakāpenisks. Sejas izteiksme var arī kalpot, lai parādītu emocijas. Brīdī, kad Blumbergs nedaudz dusmīgi reaģē uz kāda žurnālista nekorekto repliku, arī tulks ar sejas mīmikas palīdzību demonstrē nedzirdīgajiem pilsētas mēra intonāciju „aizkaitināts”.

„*Mana tulkojuma laikā jūs redzat, kā gāžas nolauzti koki, jūs redzat daudzstāvu ēku un blakus tam darbojošos ceļamkrānu – to visu man jāspēj parādīt telpiski, lai cilvēki, kas izmanto zīmju valodu, visu saprastu,*” skaidro Lidija.

EMOCIJAS VAJAG PARĀDĪT

Daži dzirdīgie uzskata, ka viņa tulkošanas laikā ir pārāk emocionāla. Patiesībā izteiksmīgās emocijas palīdz nedzirdīgajiem labāk saprast, par ko ir runa. Nedzirdīgie nevar sajūst balss intonāciju, to viņiem aizstāj pastiprināta mīmika.

„*Ja es runāšu ar „akmens” seju, nedzirdīgie neiegūs ne pusi*

no tās informācijas, kas viņiem būtu jāsaņem. Piemēram, ja kāds žurnālists uzdod asu jautājumu, jūs to varēsīt saprast pēc manas sejas izteiksmes. Jo es ar mīmikas palīdzību parādīšu nedzirdīgajiem, kāds ir pilsētas mēra runas tonis, atbildot uz jautājumu,” turpina Kalisa.

AUGUSTI NEDZIRDĪGO ĢIMENĒ

Lidijai ir nedzirdīga māte, trīs nedzirdīgi brāļi un māsa. Tulkot zīmju valodā viņa iemācījās jau agrā bērnībā. 2010. gadā Lidija pabeidza mācības Ročesteras Universitātes Amerikāņu zīmju valodas un surdotulkošanas mācību programmā. Augstskolas pasniedzēji atceras viņu kā vienu no profesionālākām un jaukākām studentēm. Ne velti tagad viņai ir izdevies iekarot tik daudz amerikāņu sirdis.

Lai cik tas būtu dīvaini, tolerantajā amerikāņu sabiedrībā, kura ļoti respektē dažādu minoritāšu un cilvēku ar īpašām vajadzībām tiesības un intereses, atradušies savādnieki, kas uzdrošinājušies pazoboties par populāro zīmju valodas tulku.

ZĪMJU VALODA UN TULKI JĀCIENĪ

Čelsijas Hendleres sarunu šovā „Pēdējie jaunieši kopā ar Čelsiju” tika parādīta banāla parodija par šo jau ievērojamo personību. Parodija izsauca lielu sabiedrības sašutumu. ASV nedzirdīgo kopienas lielākā organizācija – Nacionālā nedzirdīgo asociācija (NAD) momentā reaģēja uz neveiksmīgo pārraidi, uzrakstot vēstuli, kurā aicināja Hendleri atvainoties nedzirdīgajiem par zīmju valodas izsmiešanu un nedzirdīgo aizvainošānu.

„*Zīmju valodas tulks nedrīkst kļūt par izsmiekla objektu. Tulks Blumberga kunga uzrunu laikā tika speciāli pieaicināts, lai šajā ārkārtas situācijā palīdzētu nedzirdīgajiem labāk izprast notiekošo. Mēs nevaram pieļaut, ka par nedzirdīgajiem ņirgājas,*” teikts NAD vēstulē.

Vēstuli jau parakstījuši vairāki tūkstoši cilvēku. Viņu vidū gan surdotulki, gan vienkārši nedzirdīgie, kurus aizvainojusi neveiksmīgā parodija. ▲

Sagatavoja: Pēteris Vilisters
Foto: www.globalpost.com

KĀ IR LATVIJĀ?

2012. gada 27. novembrī Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija izskatīja likumprojektu „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli” un nolēma to virzīt Saeimai uz pirmo lasījumu.

Likumprojekts noteiks arī iedzīvotāju informēšanu par izņēmuma stāvokli, izziņojot to radio, televīzijā, oficiālajā elektroniskajā publikācijā, publicējot pašvaldību mājaslapās un izvietojot informāciju redzamās vietās pie valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju ēkām.

LNS griezusies Saeimā ar iesniegumu par to, vai šajā topošajā likumā ir ievērotas nedzirdīgo tiesības uz pilnīgu informāciju ārkārtas situācijās, vai paredzēti īpaši pasākumi viņu apziņošanai. Saņemta atbilde, ka iesniegums nodots tālāk izskatīšanai Aizsardzības ministrijā.

Latvijā ārkārtas situācijā šobrīd darbojas Civilās aizsardzības likums, kas ir apstiprināts 1992. gadā, bet pēdējie grozījumi tajā izdarīti 2010. gadā. Tajā nav paredzēti nekādi īpaši pasākumi nedzirdīgo cilvēku apziņošanai ekstremālos gadījumos.

Šo sistēmu darbību vada, koordinē un kontrolē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests.

Kā Latvijas TV nodrošina neatliekamo informāciju ekstremālos gadījumos?

Ziņojumi ekstremālos gadījumos (VUGD paziņojumi par vētru, sniegu, salu u.tml.; paziņojumi par VUGD sirēnu darbināšanu pārbaudes nolūkos) vienmēr tiek pārraidīti LTV 1 un LTV 7 kanālā uz īpaša brīdinājuma fona (LTV1 – oranžs fons, LTV 7 – sarkans fons) slīdošajā rindā vairākas reizes pēc kārtas ik pa pusstundai. Šādus paziņojumus ir iespējams izlasīt ikvienam LTV skatītājam. LTV pēc savas pieredzes zinot, ka VUGD paziņojumi nereti pienāk ar ātru reaģēšanas laiku, un uzskata, ka tekstuālā brīdinājuma rinda ir pats operatīvākais risinājums, kā to pārraidīt ēterā.

Paziņojumi par ekstremāliem gadījumiem vienmēr tiek iekļauti LTV 1 ziņu izlaidumos (pl. 18 – ar surdotulkojumu, pl. 20.30 un 23 – ar slīdošo rindu).

Sagatavoja: Informācijas centrs

2012. GADA HRONIKA

JANVĀRĪ

25. – Par SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” priekšsēdētāju apstiprināta Sandra Gerenovska, par valdes locekli – Lilita Janševska

FEBRUĀRĪ

Jurģi – bij. Komunikācijas centra, Zīmju valodas centra un citi Rehabilitācijas centra darbinieki pārceļas uz LNS jauno māju Elvīras ielā 19

4. – sākas teātra talantu šovs „Krāsaini sapņi – 2”

6. – nedzirdīgie cilvēki pirmoreiz var izsaukt neatliekamo palīdzību, sūtīt īsziņu uz 112

8. – LTV sāk ievērojami paplašināt raidījumu un filmu pārraidi ar subtitriem un surdotulkojumu

15. – Ēnu diena LNS Informācijas centrā un laikraksta „Kopsolī” redakcijā

23. – SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā

29. – laikraksta „Kopsolī” redaktore Ilze Kopmane saņem Labklājības ministrijas Atzinības rakstu par pašizliedzīgu darbu nedzirdīgo cilvēku sociālajā rehabilitācijā

MARTĀ

7. – KC „Rītausma” pašdarbnieki ar 2 izrādēm piedalās festivālā „Rīga spēlē teātri 2012”

14. – LNS Surdotehnikās palīdzības centrs atver savu mājaslapu

21. – LNS Dome lemj sasaukt LNS 18. kongresu 2013. gada 17. – 18. augustā KC „Rītausma”

23. – LNS biedri atzīmē Raiņa vakarskolas 85 gadu jubileju

APRĪLĪ

1. – LNS sāk realizēt divus jaunus ESF finansētus projektus – „Nepalikt vieniem klusumā” un „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pasākumi nedzirdīgiem Latgales reģionā”

14. – Kuldīgas biedrība atzīmē pastāvēšanas 60. gadadienu

27. – projekta „Klusuma pasaule” ietvaros mācības Jūrmalas SIVA beidz piecas diplomētas asistentes personām ar dzirdes traucējumiem

MAIJĀ

7. – Piecas asistentes personām ar dzirdes traucējumiem uzsāk darbu Rīgā, Liepājā, Valmierā, Daugavpilī

9. – 12. – KC „Rītausma” notiek Rīgas Domes atbalstītā projekta ietvaros „Maija dienās tiekamies KC „Rītausma” pasākumi un šova „Krāsaini sapņi – 2” fināls, kurā uzvar Olga Anufrijeva un Liēna Čerepko

17. – 20. – LNS viceprezidente Sandra Gerenovska piedalās Eiropas Nedzirdīgo savienības seminārā un Ģenerālajā asamblejā Kopenhāgenā, Dānijā

JŪNIJĀ

1. – LNS viceprezidente Sandra Gerenovska piedalās Igaunijas Nedzirdīgo biedrības 90 gadu jubilejas svinībās Tallinā

15. – Informācijas centra vadītāja Inese Immure iegūst lauraētes titulu konkursa „Sieviete Latvijai 2012” nominācijā „Sieviete par nesavtīgu darbu sabiedrības labā”

KAD GADI MAINĀS:

ZIGMĀRS UNGURS ZIGMĀRS UNGURS UN NO PERSONISKĀ ARHĪVA

IEVA ROZE (Rīga): 2012. gads bija intensīva darba un arī pārmaiņu gads. LNS strādāju par juristi, konsultēju Centra (projektā „Nepalikt vieniem klusumā”) apmeklētājus par dažādiem juridiskiem jautājumiem, palīdzu risināt sadzīves situācijas, kuru izpratnei nepieciešami juridiski skaidrojumi.

LNS strādāju kopš 2012. gada jūlija. Manos darba pienākumos ietilpst sniegt gan vispārīgas konsultācijas tiesību jautājumos, gan arī analizēt individuālus gadījumus, sniedzot informāciju, noformējot dokumentus un uzklaustot cilvēkus.

Centrs nodrošina šo konsultāciju pieejamību regulāri – reizi mēnesī.

Kolēģi Centrā ir brīnišķīgi, ļoti iejūtīgi un atsaucīgi, kolektīvā valda ļoti sirsnīga atmosfēra. Gada nogalei tuvojoties, ir liels gandarījums par uzsākto darbu – iedrošināt cilvēkus aizstāvēt sevi, apzināties savas tiesības un nepaļauties tikai uz citu norādīto, bet pašiem izprast problēmas.

Tā kā pasaules galu noteikti negaidu, tad ar cerībām raugos nākotnē – 2013. gadā, ticot, ka šis brīnišķīgais skaitlis 13 nesīs mums visiem laimi un satiecību! Darba jomā ticu un ceru, ka būs aizvien vairāk tādu Centra klientu, kuriem nebūs nekādu raīžu ar tiesībām saistītos jautājumos.

OLGA SEMJONOVA (Rīga): Es strādāju LNS jau ceturto mēnesi kā Centra (projektā „Nepalikt vieniem klusumā”) fizioterapeite. Novērtēju klienta funkcionālo stāvokli un sniedzu fizioterapeita pakalpojumus, nodrošinot individuālās un grupu nodarbības. Mani kolēģi ir atsaucīgi, laipni, draudzīgi. Ir ļoti patīkami un interesanti strādāt LNS kolektīvā. Gada beigās man ir gandarījums par paveikto īpaši tāpēc, ka redzu sava darba rezultātus. Liels prieks no klientiem dzirdēt atzinīgus vārdus! 2013. gadā es meklēšu un realizēšu jaunas idejas, lai pacietīgi un iejūtīgi palīdzētu tiem, kam tas nepieciešams visvairāk.

arvien jaunas idejas.

MAIJA VILCIŅA (Liepāja): Darba ziņā šis gads man bija diezgan interesants ar visādām idejām. Es, tāpat kā Ilze, strādāju NVA atbalstītā darbavietā, esmu Liepājas biedrībā kultūras pasākumu organizatore jau kopš 28. marta. Palīdzu Gundegai. Manos darba pienākumos ietilpst apstāt telpas uz pasākumiem, izdomāt interesantas dekorācijas un spēles. Kolēģi ir labi, draudzīgi. Darbu veicu godprātīgi, vienmēr izpildu priekšnieces dotos uzdevumus, tāpēc ir arī gandarījums par paveikto. Jaunajā gadā vēlos, lai es spētu savā darbā rast

SIGITA ĶIKURE (Rīga): LNS par sekretāri strādāju četrarpus gadus un papildus vēl projektā „Klusuma pasaule” esmu lietvede. Aizejošais gads bija labs, kaut arī ļoti saspringts darbā. Sakarā ar jauniem projektiem bija daudz dažādu papildu pienākumu, kādu agrāk nebija. Šis gads tiešām raibs kā dzeņa vēders ar dažādiem notikumiem – priecīgākiem un skumjākiem.

Mani darba pienākumi ir kvalificēti organizēt un vadīt dokumentu pārvaldības procesu, nodrošināt efektīvu informācijas un dokumentu apriti, operatīvi vadīt un koordinēt informācijas apmaiņas plūsmu, saņemt, reģistrēt un nosūtīt dokumentus, organizēt un nodrošināt raitu saņēmēju norisi un protokolēšanu. Savu darbu zinu un veicu pēc labākās sirdsapziņas.

Mani kolēģi III stāvā, kā arī Centra vadītāja Diāna, sociālā darbiniece Brigita, Latgales projekta vadītāja Aija, sociālā rehabilitētāja Vita, sociālā darba struktūras vadītājs Edgars Vorslovs ir brīnišķīgi, atsaucīgi, pretimnākoši kolēģi. Te ir jauka atmosfēra un savstarpēja izpalīdzība, jebkurā brīdī varu griezties pēc padoma, sa- protoša vadība!

Gribu pateikt arī labus vārdus par savu darba devēju – mūsu prezidentu Arnoldu Pavlinu. Ar viņu visus šos gadus labi sastrādājāmieš un saprotamies. Tāpēc ne tikai gada beigās, bet par katru labi padarīto darbu man ir gandarījums.

Gadumijā kā allaž cits citam vēlam veiksmi un izdošanos, prātā jau rodas jaunas aņemšanās un cerības uz labām pārmaiņām. Iemācīsimies uzklaustīt cits citu, atbalstīt, jo tikai kopā iespējams rast risinājumu jebkurai problēmai. Izeja ir vienmēr, jo, ja ir izeja, tad ir arī izeja un reizēm pat vairākas!

KĀDS BIJA, KĀDS BŪS?

INESE GEDUŠA (Rēzekne): Strādāju Rēzeknē nu jau desmito gadu par surdotulku un divus gadus projektā „Klusuma pasaule” par aktivitātes „Motivācijas programma reintegrācijai komūnā” iekļaušanās pasākumu organizatori Rēzeknē. Šajā gadā man bija jānoskaņojas optimistiski, vajadzēja ieguldīt vairāk darba savā personiskajā attīstībā, jo darba paveikšanai vajadzēja arī pašai apgūt jaunas zināšanas un prasmes.

Kad pie mums tika uzsākts vēl viens LNS projekts – „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pasākumi nedzirdīgiem Latgales reģionā”, sapratu, ka komandā strādāt ir vieglāk nekā vienatnē: ja katrs zina savu konkrēto darbu, tad beigās visi var izjust patiesu gandarījums par paveikto.

2013. gadā jācer, ka ikdienas melnās strīpas mūs nepiemeklēs, bet, ja tomēr, tad vajadzēs sapurināties un ne tikai atkal jāmetas ikdienas vāveres ritenī, bet jāieklausās arī sevī. Ir jāsasparaļojas un jāturpina strādāt ar vēl lielāku atdevi, jo vislielākais gandarījums ir tad, kad labi pabeigti visi darbi!

LĪGA PAUNIŅA (Rēzekne): es strādāju LNS Rēzeknes biedrībā par kultūras pasākumu organizatori. Pirms tam biju šuvēja Rīgā un kādu laiku strādāju par apkopēju lauku bibliotēkā. Paldies Inesei Gedušai par to, ka viņa mani izvēlējās šim darbam. Strādāju jau 2 gadus un to varēšu darīt vēl vienu gadu.

Man palaimējās, ka dota iespēja strādāt šajā darbā trīs gadus, jo citi šādā subsidētā vietā strādā tikai 1 – 2 gadus. Pēc tam kad darbs man šeit beigsies, laikam atgriezīšos Rīgā meklēt jaunu darbu, bet jau tagad zinu, ka būs žēl atstāt Rēzeknes biedrību. Ar kolēģiem izveidojušās foršas un draudzīgas attiecības ar visiem, mēs taču pavadām kopīgā darbā lielāko dienas daļu. Ir prieks ar visiem strādāt un sadarboties.

Mani ikdienas darbi ir dažādi – palīdzu organizēt pasākumus, dekorēju skatuvi, fotografēju, vadu informatīvās sapulces. Apkopuju visu iespējamo informāciju par Rēzeknes RB biedriem, sekoju biedru naudas nomaksai, sakārtoju dokumentus. Jūtos patiesi gandarīta par paveikto darbu.

Par 2013. gadu es domāju: tas būs lielisks gads ar jaunām idejām un jauniem pasākumiem, nevajag baidīties no konkurences ar citām biedrībām, jātiecas uz priekšu. Viens no gada izaicinājumiem būs LNS kongress. Lai 2013. gads LNS nāk ar mieru, savstarpējo satiecību un visu deviņu biedrību attīstību!

AIVA ŠILINSKA (Smiltene): Šis gads bija darbīgs un jaunu pieredzi nesošs. LNS strādāju par zīmju valodas tulku Smiltenes reģionā. Veicu tulka pienākumus, kā arī projekta „Klusuma pasaule” ietvaros visu vasaru vadīju datorapmācības kursus Alūksnē. Tagad mums ir par 13 cilvēkiem vairāk tādu, kuri gudrāki šajā jomā.

LNS strādāju jau 5 gadus. Pilnīgi neticami, ka laiks pagājis tik ātri. Liekas, vēl nesen vajadzēja iejusties jaunā kolektīvā un pierast pie jaunā darba. Pamatā mani pienākumi ir nodrošināt tulkojumu nedzirdīgiem jebkurā dzīves situācijā

Šogad pirmoreiz nācās izmēģināt spēkus, tulkojot no angļu valodas uz latviešu zīmju valodu LNS viceprezidentei Sandrai Gerenovskai Eiropas Nedzirdīgo savienības seminārā un Ģenerālajā asamblejā Dānijā.

Otro reizi ārpus Latvijas veikt tulka pienākumus devos uz Zviedriju. Zīmju valodas nodaļa ir iesaistījies projektā, kas vērstas uz mājaslapu www.spreadthesign.com, kur ievietotas dažādu valstu zīmes videoformātā. Tad nu ikviens tajā var skatīties un mācīties zīmes. Es atbildu par vārdu tulkošanu no angļu uz latviešu valodu, tad tālāk šos vārdus apspriež un piemeklē attiecīgās zīmes, pēc tam filmē un ievietos šajā mājaslapā.

Ar uzticētajiem pienākumiem, šķiet, esmu tikusi galā normāli, nav nācies klausīties negatīvas atsauksmes. Tāpēc ir gandarījums par paveikto. Es pieņemu izaicinājumu pamēģināt, tas deva man pieredzi un jaunas zināšanas. Mani aizkustina, ka tulku darbu sāk novērtēt tieši nedzirdīgie. Nekad neaizmirsīšu Dzintaru koncertzāles skatuvē mums izteikto pateicību. Vēlreiz paldies par to!

Ko gaidu nākamajā gadā? Darbu, darbu un vēlreiz darbu, jo veiktas izmaiņas sociālo pakalpojumu saņemšanā un nedzirdīgie varēs saņemt daudz vairāk tulka pakalpojumu. Par garlaicību sūdzēties nevarēsim, vajadzēs strādāt vaiga sviedros. ▲

2012. GADA HRONIKA

30. – LNS mākslinieciskās pašdarbības festivāls Kuldīgā

30. – Izdota terminoloģijas vārdnīca „Kultūra” zīmju valodā

JŪLIJĀ

2. – Projekta „Nepalik vieniem klusumā” ietvaros atklāj Centru nedzirdīgiem pensionāriem Elvīras ielā 19

1. – 10. – Starptautiskajā skaistumkonkursā „Miss Deaf World 2012” Prāgā, Čehijā piedalās LNS biedre Laura Klāsupa

6. – 15. – Jaunieši piedalās Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienības nometnē Sarajevā, Bosnijā un Hercegovinā

27. – LNS biedrs Aleksejs Smirnovs piedalās skaistumkonkursā „Miss& Mister Deaf International 2012” Ankarā, Turcijā

AUGUSTĀ

No 1. – LNS iesaistās ES Mūzizglītības programmas „Grundtvig” Lietuvas projektā

8. – 11. – KC „Rītausma” teātra trupa ar uzvedumu „Dzīve” piedalās Eiropas Nedzirdīgo mākslas un kultūras festivālā „Salvija” Tallinā

11. – Tukuma grupa atzīmē 55. pastāvēšanas gadadienu

Līvānu grupa nosvin 60. gadadienu

28. – Pricīga ziņa: no 2013. gada 1. janvāra nedzirdīgie varēs saņemt tulka pakalpojumus līdz 10 stundas mēnesī

SEPTEMBRĪ

No 1. – nedzirdīgie jūrmalnieki var braukt bez maksas Jūrmalas autobusus

5. – Pensionāru Centrā viesojas olimpieši M. Pļaviņš un J. Šmēdiņš

8. – Pasaules nedzirdīgo dienas Vislatvijas akcija „Klusuma pasaules klusuma diena” Dzintaros – ikgadējais pasākums

15. – Ventspils biedrībai 60 gadu jubileja

22. – „Vienas dienas talantu šovā” KC „Rītausma” uzvar Mārtiņš Lange

25. – Projektā „Klusuma pasaule” noslēgsies triju gadu kompleksās sociālās rehabilitācijas programma nedzirdīgajiem klientiem

OKTOBRĪ

5. – Jelgavas grupa atzīmē 60 pastāvēšanas gadadienu

NOVEMBRĪ

1. – Sākas jauns LNS ESF projekts „Attīstības vektors”

7. – 10. – ES Mūzizglītības programmas „Grundtvig” partnervalstu pirmā tikšanās un seminārs Viļņā, Lietuvā

15. – Saeimā pieņemti grozījumi Invaliditātes likumā, kurā katram nedzirdīgajam klientiem no 2013. gada 1. janvāra būs tiesības saņemt surdotulka pakalpojumu līdz 120 stundām gadā

17. – Kuldīdzniece Vilma Gregore pilsētas atklātajā čempionātā vieglatlētikā telpās izcīna 2 zelta medaļas lodes grūšanā un tāllēkšanā

DECEMBRĪ

15. – LNS Gada noslēgums

RĪTAUSMIEŠI LABDARĪBAS KONCERTĀ

INESE IMMURE JURIS GRUNDULIS

11. decembrī Doma baznīcā notika akcijas *Nāc līdzās!* labdarības koncerts, kurā piedalījās arī KC „Rītausma” un Rīgas pilsētas „Rūpju bērns” apvienotā kustību grupa.

Koncertu organizēja fonds *Nāc līdzās!* sadarbībā ar Rīgas Domu un to filmēja Latvijas Televīzija. **To varēs noskatīties trešdien, 26. decembrī pl. 21. 20.**

Koncertā piedalījās bērni un jaunieši ar īpašām vajadzībām – festivāla „Nāc līdzās” laureāti kopā ar sabiedrībā pazīstamiem profesionāliem skatuves māksliniekiem.

Apvienotā grupa veidoja nelielu kustību priekšnesumu dziesmai „Lūgšana”, ko izpildīja Latvijas Nacionālās operas solists Jānis Apeinis.

Antonova stāsta, ka iespēja uzstāties grandiozajā Ziemassvētku koncertā radās, pateicoties minētās izrādes „Viendien lasīju avīzi” panākumiem konkursā „Nāc līdzās” šī gada pavasarī: „Tā tomēr Ziemassvētku koncertam baznīcā nebija piemērota, tāpēc organizatori lūdza grupai sagatavot citu priekšnesumu dziesmas „Lūgšana” pavadījumā. Tieši šī noteikuma dēļ daļēji mainījām nedzirdīgo aktieru sastāvu. **Liena Čerepko** jau sevi bija pierādījusi ne vien kā ļoti labu aktrisi, bet arī kā ļoti vērīgu, iejūtīgu komandas bied-

Priekšnesumu iestudēja režisore **Aija Treimane** un **Marika Antonova**. Abas režisores šogad jau sadarbojās, veidojot izrādi „Viendien lasīju avīzi”, kurā kopā uzstājās jaunieši ar garīgās attīstības traucējumiem, kā arī dažādu paudžu nedzirdīgie no KC „Rītausma”.

Marika

ru un palīgu, tādēļ viņu aicinājām arī šajā projektā. Tāpat **Marina Ogorodnikova** bija veiksmīgi iekļāvusies iepriekšējā projektā un palika komandā arī šoreiz. Meitenēm pievienojās **Anda Tīdemane**.

Vienkāršajā kustību etiķē aktieri atveido nogurušus, vientuļus ceļiniekus, kas sastopas baznīcā pie altāra un meklē spēku ticībā Dievam. Ceļu viņi turpina kopā – stiprināti, iedrošināti un iepriecināti. Priekšnesumu veidot sākām ar improvizācijām, kurās jaunieši ar garīgās attīstības traucējumiem izteica savus pārdzīvojumus, sāpes, cerības un ticību. Rītausmietais viņiem pievienojās, taču viņu pienākums bija būt arī par iejūtīgiem asistentiem, kas nemanāmi palīdz citiem orientēties telpā un situācijā.”

Teīpašijāpaslavē **Liena**, kurai ir patiess asistententa talants. Būtu vērts to attīstīt un izmantot. Koncerta mēģinājumos pārdzīvoju, ka pasākums nav piemērots nedzirdīgiem cilvēkiem, tomēr pašā koncertā redzēju, ka mūsu nedzirdīgajām meitenēm tomēr izdevās sajūsties piederīgām – ar prieku un interesi viņas sekoja līdzī pārejo dalībnieku priekšnesumiem.

Koncerta noslēgumā visi festivāla „Nāc līdzās!” laureāti nodziedāja „Klusu nakti, svētu nakti”. Tiem pievienojās arī **Marina**, **Anda** un **Liene**, izdziedot to zīmju valodā.

M. Antonova uzsvēr: „*Skaītītājiem, kas viņas pamanīs dalībnieku kora vidū, šis būs atgādinājums, ka pasaulē IR nedzirdīgi cilvēki.*” ▲

PIPARKŪKU CIEMS RĪGAS NEDZIRDĪGO SKOLĀ

IVARS KALNIŅŠ

Ieejot Rīgas speciālajā internātpamatskolā bērniem ar dzirdes traucējumiem, jūtama stipra piparkūku smarža. Skolas aktu zālē 12. decembrī atklāta pašdarināto piparkūku mājiņu izstāde „Svētki Piparkūku ciemā”.

Telpā drūzmējas liels interesentu pulks – mazi un lieli ziņkārīgie vērotāji. Tajā cita aiz citas rindojas dažādas mājiņas ar baltiem logiem, smalki izrotātas, zaļu egļu ieskaudas.

monstrēja šīs skolas mazās meitenes **Alda Ādamsona** vadībā. Katra skola vispirms uz ekrāna parādīja videosižetu, kā tā darināja savu mājiņu, un uzstājās ar saviem

Šķiet, pati vislielākā ir Rīgas Nedzirdīgo skolas komandas vairākstāvu māja.

Šajā izstādē piedalās ne vien mūsu bērnu skola, bet arī vēl piecas citas: Rīgas 1., 3., 4. speciālā skola, Strazdumuižas internātvēstules skola – attīstības centrs un Valmieras Vārdzirdīgo bērnu internātvēstules skola – attīstības centrs. Šos brīnumus radījuši ne tikai skolēni, bet arī pedagogi, skolas darbinieki, skolēnu vecāki un citi ģimenes locekļi.

Svinīgo pasākumu atklāja skolas direktore, pēc tam dejas de-

priekšnesumiem. Savukārt Rīgas Nedzirdīgo skola skolotāja **Raita Stepāne** vadībā demonstrēja meiteņu modes.

Šo brīnumaino pasākumu ar savu klātbūtni pagodināja „skolas sponsors” jurists **Lauris Žubulis**, fonda „Nāc līdzās!” vadītāja **Sarma Freiberga**, LNS viceprezidente **Sandra Gerenovska** un citi. Viesi bija bezgala sajūsmināti par brīnišķīgo pasākumu.

Notikuma saimniece bija darbmācības skolotāja **Raita Stepāne**, kas noslēgumā prezentēja cimdu rakstu atšķirības četrus Latvijas novados. Tas bija labākais veids, kā Ziemassvētku gaidās parādīt un pamudināt ikvienam ķerties pie silto dūraiņu adīšanas.

Šis jaukais pasākums izdevās tik vērienīgs un apbrīnojams tāpēc, ka tajā tika iesaistītas arī citas skolas. No sirds paldies par prieku, ko sagādājat visiem, kas šo silto, smaržīgo skaistumu varēja izbaudīt, noskaņojoties uz Ziemassvētku brīnumu. Lai skolai daudz saistošu ideju arī turpmāk!

Šo fantastisko piparkūku izstādi varēs aplūkot vēl skolas organizētajā **Atvērto durvju dienā – 16. janvārī**. Jebkurš interesents laipni lūgts! ▲

PIEMIŅAS VĀRDI SKOLOTĀJAI EDĪTEI ALSTEREI

INĒSE IMMURE NO VERONIKAS LAVRENOVAS PERSONSĪKĀ ARHĪVA

23. novembrī 86 gadu vecumā mūžībā aizgāja viena no spilgtākajām un nesavtīgākajām nedzirdīgo skolotājām EDĪTE ALSTERE (1926.13.06 - 2012.23.11).

Edīte Alstere bija skolotāja ar lielo burtu, kas strādāja Rīgas Nedzirdīgo skolā no 1950. līdz 1974. gadam, pēc tam 218. nedzirdīgo bērnu dārzā līdz 1981. gadam. Viņa bija viena no retajām pedagoģēm, kas mācēja zīmju valodu un to pielietoja mācību procesā ar nedzirdīgajiem bērniem.

EDĪTES BĒRNĪBA

Tā aizritēja Laizānu kurlmēmo skolā (Latgalē), kur viņas tēvs Aleksandrs Pārūpe (Polis) bija direktors, un viņi dzīvoja skolas telpās. Draudzējoties un spēlējoties ar Laizānu skolas nedzirdīgajiem skolēniem, E. Alstere apguva zīmju valodu.

Tēvs visu savu mūžu veltīja nedzirdīgo bērnu izglītošanai – viņš strādāja par skolotāju Valmierā (1921-1925; 1937-1941), Laizānos (1925-1937), Rīgā (1941-1953), un arī Edīte viņa iespaidā kļuva par nedzirdīgo skolotāju. Par skolotāju strādāja arī Edītes māte – Larisa Pole, kura mācīja nedzirdīgām meitenēm rokdarbos.

Edīte Alstere kādā no sarunām ar raksta autori atminējās tēva teikto: „Ja esi nostrādājis nedzirdīgo skolā pusgadu, tad iespējams, ka paliksi. Ja vienu gadu – tad samērā droši paliksi. Bet, ja esi nostrādājis jau divus gadus, tad var uzskatīt, ka paliksi nedzirdīgo skolā uz visu mūžu.”

IZGLĪTĪBAS CEĻĀ

E. Alstere beigus Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti un Jelgavas pedagoģisko skolu. Pēc tam viņa sešus gadus studēja neklātienē Defektoloģijas institūtā Maskavā, jo toreiz Latvijā nedzirdīgo skolotājus nesagatavoja. Mācības notika vasarās. Vēlāk Edīte izglītību papildināja skolotāju kvalifikācijas celšanas kursos Maskavā.

Kādā no sarunām Edīte Alstere stāstīja: „Tēvs prasīja, lai katrs skolotājs runātu tā, lai nedzirdīgie bērni saprastu. Toreiz bērnus mācīja tikai skaņu valodā un stundu laikā nelietoja zīmju valodu.” Pie skaņu valodas turējās arī A. Pārūpe. Viņš neatzina zīmju valodu, bet Edīte

strīdējās pretī, sakot, ka zīmju valoda tomēr ir vajadzīga, lai izprastu nedzirdīgo bērnu līdz pamatiem. Viņas uzskats bija, ka, „lietojot tīro skaņu metodi, ne vienmēr var redzēt, vai bērns sapratis iemācīto vielu”, tāpēc viņa savās stundās izmantoja kombinēto metodi, kas apvieno skaņu un zīmju valodas izmantošanu.

SKOLĒNI VIŅU MĪLĒJA

Strādājot Rīgas Nedzirdīgo skolā E. Alstere ievēroja, ka nedzirdīgie bērni ļoti pieķeras savam skolotājam, uzskata viņu par galveno personu. Viņa domāja: iespējams, tas ir tāpēc, ka nedzirdīgajiem nebija cieša kontakta ar saviem dzirdīgiem vecākiem.

Savu pirmo skolotāju Edīti Alsteri mīlēja arī Veronika Lavrenova (Jermolajeva). Viņa mācījās Rīgas Nedzirdīgo skolā no 1954. līdz 1963. gadam. Interesanti, ka Veronikas mamma Olga Volonte, kas savā laikā mācījās Laizānu kurlmēmo skolā, bija E. Alsteres pirmā un tuvākā draudzene.

Stāsta **Veronika Lavrenova**: „E. Alstere ļoti labi mums mācīja izrunu. Atceros, nevarēju izrunāt skaņu „p”. Viņa darīja visu, lai es to iemācītos. Kad man tas izdevās, nopelnīju konfekti un varēju iet spēlēt. Pārējie klasesbiedri, redzot manus panākumus, stājās rindā pie skolotājas, lai mācītos un dabūtu konfekti. Pēc tam mācījāmies izrunāt skaņu „r”. Skolotāja Edīte strādāja tik ilgi, izmēģinot visus veidus, kamēr visa klase varēja izrunāt to skaņu.

Man ļoti patika viņas vadītās literatūras stundas. Vēl tagad labi atceros viņas stāstītās pasakas par Īkstīti, Sniegbaltīti u.c. Stāstot pasakas, skolotāja Alstere reizē izmantoja gan zīmju valodu, gan runāja balsī. Viņa mācēja tā pastāstīt, ka pat raudāju par pasaku varoņiem. Pēc tam, kad viņa beidza stāstīt, mums bija jāuzraksta atstāstījums.

Skolotāja Alstere bija stingra, sekoja, lai meitenēm būtu kārtīgs, tīrs apģērbs un mati skaisti sakārtoti. Viņa bija arī laipna un smaidīga un pret mums izturējās ar mīlestību. Vienmēr mūs samīļoja, apvaicājās, kā iet un

nobūvoja uz pieres. Kopā ar mums spēlējās, jokojās. Vienmēr mums deva labus padomus. Mācīja pat dzīvei nepieciešamās prasmes – gatavot ēst, pat zivis iemācīja tīrīt, saimniekot ar naudu, pierakstīt ienākumus un izdevumus. Mācīja, kā pareizi uzvesties sabiedrībā. Braucām dažādās ekskursijās, devāmies pārgājienos. Kopā devāmies uz tirgu pirkt rotājumus klases dekorēšanai. Kad skolā uzstājās slaveni rakstnieki, mākslinieki, Alstere vienmēr tulkoja viņu uzstāšanos.

Viņa vienmēr daudz laika veltīja sarunām ar vecākiem, izstāstot, kā iet viņu bērniem mācībās un kas vēl būtu jāuzlabo. Ar maniem vecākiem, kuri bija nedzirdīgi, viņa sarunājās zīmju valodā.

Vēl atceros, apmēram vienu gadu Alstere mācīja izrunu vienam zēnam ar kustību invaliditāti. Viņa mums mācīja par viņu rūpēties, draudzēties un neatstumt viņu.

Kad viņas stundas aizvietoja cita skolotāja, ļoti izjutām, cik ļoti mums pietrūkst mūsu mīļās skolotājas Alsteres.”

VISA DZĪVE – SKOLAI

Lai arī pirms Ziemassvētkiem tas bija īpaši smagi, tomēr dalīties savās atmiņās par skolotāju E. Alsteri piekrita arī viņas meita **Ināra Pētersone**: „Mamma manās atmiņās bez tūri personīgām izjūtām neizbēgami saistās ar viņas darba dzīvi, kas vairāk nekā 30 gadus bijusi veltīta nedzirdīgo bērnu skološanai un audzināšanai. Daudzu gadu garumā mūsu mājas dzīve bija gandrīz neatdalāma no mammas darba dzīves. Lielā mērā tāpēc, ka ilgus gadus dzīvojam Nedzirdīgo bērnu skolas telpās. Tur pagājuši visa mana bērnība un skolas gadi. Un visu šo gadu laikā esmu bijusi cieši saistīta ar skolas dzīvi, draudzējusies ar mammas audzēkņiem, varētu pat teikt, aktīvi piedalījies skolas dzīvē.

Ar katru no mammas audzināmajām klasesmācītājiem bijušas atšķirīgas attiecības, par ko joprojām pārlicinos, aplūkojot vecās fotogrāfijas. Es biju pastāvīgi informēta par mammas audzēkņu gaitām, jo darbs skolā un viņas audzēkņu dzīve lielā mērā nodarbināja viņas domas arī ārpus darba laika.

Nesavtīga un dziļi ieinteresēta atdošanās darbam turpinājās arī pēc tam, kad mamma pārgāja darbā uz nedzirdīgo bērnu dārzu. Arī visus turpmākos dzīves gadus pēc aiziešanas pensijā mamma ar neviltotu interesi sekoja gan savu bijušo audzēkņu gaitām, gan norisēm skolā un nedzirdīgo biedrībā. Katrs uzmanības apliecinājums gan no skolas pašreizējā kolektīva puses, gan saikne ar bijušajiem kolēģiem un audzēkņiem vienmēr bija kā enerģijas lādiņš, kas viņai deva neizmērojamu prieku un spēku.”

Kā mīļu un nesavtīgu skolotāju viņu savā atmiņā vienmēr paturēs Rīgas Nedzirdīgo skolas absolventi. ▲

Attēls: 1. klases skolēni ar audzinātāju Edīti Alsteri 1954./1955. mācību gadā.

No kreisās: skolotāja E. Alstere, Māra Plaude (Jēkule), Raja Pšeničņaja (Lučnikova), Austra Saksne, Viktorija Kraze (Malahovska), Sergejs Petrovs, Veronika Toropina, Veronika Lavrenova (Jermolajeva), Juris Ozoliņš, Dzidra Petrova (Ašmane), Juris Kalns.

BIJA JĀVEIDO DZĪVE NO JAUNA...

IVARS KALNIŅŠ SERGEJS LASMANIS

Kāds zēns bērnībā varēja skriet un lēkāt uz nebedu, darīt stiķus un niķus, mesties kopīgās spēlēs ar citiem bērniem. Viņš vienkārši bija tāds pats kā visi ap viņu. Bet kādu dienu šim straujajam dzīves ritmam bija lemtas pierimt, jo zēns vairs nespēja staigāt...

Tas ļoti izmainīja ne vien viņa, bet arī viņa tuvinieku dzīvi, draugu un apkārtni attieksmi. Līdzšinējais dzīvesveids, vērtību un iespēju sistēma viņam vairs nedereja. Pamati dzīvei bija jāveido no jauna. Kā tas izdevās LNS biedram ANDRIM DOMBROVSKIM, to uzzināt pie viņa devās „KS” tieši Andra dienā.

BĒRNĪBĀ SKRIEŠUS

Andris ir vājdzirdīgs, bērnībā viņš apmeklēja dzirdīgo bērnudārzu, pēc tam sāka mācīties Valmieras vājdzirdīgo skolā. Andris ar rūgtumu atceras, ka bērnībā lieliski spēlējies futbolu, gājis makšķerēt zivis, ziemā slēpojis, vasarā daudz skrējis, jo visur gribējies paspēt un pabūt.

Diemžēl Valmieras skolā Andrim nav paveicies ar skolasbiedriem, kuri daudz darījuši pāri, tādēļ vecāki to mainīja un puisis turpināja mācības Jelgavas 1. ģimnāzijā līdz tam laikam, kad vairs skolu nespēja apmeklēt.

PĒKŠŅI VAIRS NEVARĒJA PAIET

Andris par bēdīgajām pagātnes lietām runā nelabprāt. Un tomēr bija tā, ka viņam 15 gadu vecumā parādījās grūtības ar iešanu. Kādu dienu viņš brauca ar divriteni uz tikšanos ar paziņu Viju Pāni. Vienā brīdī atjēdzās, ka kājas vairs neklausā kā parasti un saprata, ka kaut kas nav kārtībā. Kaut kā tika līdz mājas durvīm un tur arī pakrita... Tā arī viss sākās.

Pēc tam, protams, Andris slimnīcā izgāja visādas pārbaudes, un viņam mugurā konstatēja kādu audzējus. Tad Andris gadu pavadīja slimnīcās Rīgā un Jelgavā, viņam tika veikta divas operācijas, bet spēja staigāt pakāpeniski pazuda. Andris izmisīgi cīnījās, atkal un atkal mācījās staigāt. Vienos sviedros. Pilnīgi bezspēcīgi. Un bezcerīgi. Beigās saprata, ka spēja staigāt viņam ir at-

ņemta uz mūžu.

Tas bija ārkārtīgi smags trieciens. Fizisko sāpju un morālo ciešanu pilno laiku viņš ļoti pārdzīvoja, jo saprata, ka viņa jaunības sapņi paliks nepiepildīti, jūta, ka nespēs būt pilnvērtīgs cilvēks. Stāstīt par to tālo laiku, kad viņa dzīvē valdīja pilnīga neziņa par nākotni, Andrim arī pēc tik daudziem gadiem nav viegli, un viņa acīs manāmas lielas skumjas.

PIRMĀS GRŪTĪBAS

Andra ģimene mitinājās dzīvoklī trešajā stāvā. Pāris gadus viņam nebija speciāla ratiņa, ar kuru pārvietoties. Mājās, lai kaut ko sasniegtu, viņš bija spiests rāpot. Andra tēvs kaut kur tomēr beidzot ratiņus sadabūja, un tad vienpadsmit gadus Andri ārā no dzīvokļa vadāja mamma, tēvs, māsa un viņas vīrs.

Sākumā neatkāpās lielās sāpes. Andris atceras, kādreiz viņam tika ievadītas pat 17 pretsāpju injekcijas dienā.

Lielas pūles palīdzībā ieguldīja visa Andra ģimene. Lai padarītu viņam vieglāku pieeju dabai, nokļūšanu laukā, ģimene pārdeva dzīvokli un iegādājās zemi, uz kuras uzcēla privāto māju. Šajā mājā viņi visi dzīvo jau 11 gadus. Andrim tagad ir vieglāk, viņš pats var patstāvīgi ar ratiņiem izbraukt ārā.

ATROD NODARBEŠ

Atrodoties ratiņkrēslā, mājās viņš visvairāk cieš no bezdarbības. Viņš kādu brīdi pat sācis zīmēt. Cenšas minimāli tīrīt un kārtot māju, skatās TV, spēlē datorspēles, daudz guļ. Andri reizēm apciemo daži draugi (Ruslans, Līga, Una, Aldis). Andris nekaunas atzīties, ka īpaši nespēj sekot notikumiem Latvijā un pasaulē, kaut arī cenšas, cik var. Reizēm mamma un māsa kaut ko pastāsta. Bet par nedzirdīgo sabiedrības notikumiem viņš uzzina no draugiem. Tagad

jau sāk lasīt arī avīzi „Kopsoli”.

Kokgrīšana ir Andra vislielākais vaļasprieks. Jau skolā viņam patīcis nodarboties ar to. Viņš laika gaitā apguvis to pašmācības ceļā: kastīja, greba, gatavoja dažāda veida koka karotes, šķīvjus, kausus, kamēr amats rokā gan! Šos darbiņus viņš parasti dāvina citiem. Idejas aizvien jauniem mākslas darbiem Andris parasti noskatās vietējā gadatīrgū Jelgavā.

VIŅŠ ATTĪSTĀS

Andris ir pateicīgs Rīgas biedrības vadītājai Mārai Lasmanei, kas viņu „izvilka” no mājas dzīves un pierunāja veselu mēnesi piedalīties projekta „Klusuma pasaule” kompleksās sociālās rehabilitācijas programmā Jūrmalā. Andris atzīst: pirms došanās uz Jūrmalu bijis ļoti uztraukts, pēc tam arī kautrējies būt kopā ar citiem, jo pēc nelaimes gadījuma nekad nav bijis ārpus mājas tik ilgstoši. Bet tagad viņš to laiku Jūrmalā vērtē pozitīvi. Tur ieguva jaunus draugus, iemācījās daudzas labas lietas, apmeklēja fizikālās terapijas nodarbības, uzlaboja vispārējo veselību.

Vislielākais ieguvums Andrim Jūrmalā bija datoriemāņu apgušana. Viņš atzina, ka mājās ir bijis pieejams dators, bet līdz tam viņš nebijis ieinteresēts darboties ar to. Nav pat iedomājies, ka virtuālā pasaule tik interesanta, ka tajā var saņemt tik daudz informācijas.

Tagad viņš izmanto dažādus portālus, piemēram, draugiem.lv, skype un turpina pats paplašināt datorzināšanas mājniecībā sociālās asistentes Genovefas Ņevjadomskas vadībā. Kad bija iemācījies pašu svarīgāko, kas jāzina, pirmajā reizē pie datora sēdējies pat vienpadsmit divpadsmit stundas dienā.

BŪT CILVĒKOS...

Andris ratiņkrēslā ir jau 22 gadus, pieradis pie savas „ci-tādās” dzīves un cenšas domāt pozitīvi. Viņš atzīst, ka ģimene par viņu ļoti rūpējas, brīžiem ir pat sāpīgi, ka pats nespēj viņiem tik daudz palīdzēt, kā vēlētos. Gribētos būt vairāk patstāvīgākam, bet nemītīgā cīņā ar slimību prasa pārāk lielu spēku un pacietību.

Tagad viņš jūtas daudz labāk, viņa draugu pulks nedaudz pieaudzis, kaut arī tikties ar svešajiem gan tāpat kautrējas. Andris apmeklē Jelgavas grupas pasākumus un šogad bija arī Nedzirdīgo dienas koncertā. Jelgavas grupas vadītājs Māris Veidemanis reizēm apciemo Andri, piegādā jaunākos „Kopsoli” numurus, pastāsta jaunumus.

Tomēr Andrim sirdī ir skumjas. Viņš stāsta, ka kādā naktī redzējis brīnišķīgu sapni: spēlējies futbolu un saticies ar mīļu meiteni. Pamodies ar asarām acīs ... ▲

ĪSAS ZIŅAS NO LNS MĀJASLAPAS

Šajā lappusē koncentrētā pārstāstā varat iepazīt notikumus dažādās pasaules valstīs (Krievijā, ASV, Anglijā, Beļģijā, Latvijā utt.), kas varētu būt aktuāli, interesanti vai noderīgi nedzirdīgiem cilvēkiem. Plašāk par tiem varat uzzināt LNS mājaslapas Jaunumu un Videoziņu sadaļā.

Krievija: Ierēdņi un policisti mēcās zīmju valodu (26.11)

Pēc apmācību kursu beigšanas 153 Krievijas ierēdniecības darbinieki spēs sazināties krievu zīmju valodā ar valsts iestāžu nedzirdīgiem apmeklētājiem. Pēc tam tiks komplektētas jaunas zīmju valodas apmācību grupas policistiem un glābējiem, kā arī surdotulku sagatavošana tādām vajadzībām kā publisku pasākumu tulkošanai, saziņai medicīnas, tiesu un citās iestādēs.

Viskrievijas Nedzirdīgo biedrības viceprezidents Staņislavs Ivanovs uzskata: „Līdz šim bija lielas grūtības, tulki trūka dažādos gadījumos, un arī kursi netika organizēti. Kopā šim mērķim 2013. gadā paredzēti 7 miljoni rubļu no valsts budžeta, un tas jau ir panākums.”

Diskusija „Saeima cilvēkiem ar invaliditāti” pirmo reizi ar surdotulkumu tiešraidē (4.12)

Lai spriestu par tiesību īstenošanu cilvēkiem ar invaliditāti un turpmāko valsts atbalstu, Saeimā 3. decembrī, notika diskusija „Saeima cilvēkiem ar invaliditāti”. Šāds pasākums tiek rīkots jau trešo gadu, bet tiešraidē internetā pirmo reizi tai varēja sekot ar surdotulkumu.

Par personu ar invaliditāti tiesībām diskusijas dalībniekus uzrunāja Labklājības ministrijas parlamentārais sekretārs Arvils Ašeradens, par aktualitātēm izglītībā – Izglītības un zinātnes ministrijas parlamentārā sekretāre Inga Vanaga, bet par situāciju transporta pieejamībā – Satiksmes ministrijas parlamentārais sekretārs Klāvs Olšteins. Pēc ministriju pārstāvju uzrunām notika diskusija par turpmāko valsts atbalsta politiku cilvēkiem ar invaliditāti.

Ar A. Ašeradena, I. Vanagas un K. Olšteina uzstāšanās runu var iepazīties LNS mājaslapā rakstā „Diskusija „Saeima cilvēkiem ar invaliditāti”” (04.12.2012.). Turpat var noskatīties videoierakstu no minētās diskusijas.

Konference Eiropas Parlamentā – pieejama nedzirdīgiem (7.12)

Eiropas Parlamenta politiskā grupa Zaļie/Eiropas Brīvā alianse 5. decembrī Briselē rīkoja konferenci „Bloggeri demokrātijai”. Tā bija pirmā tikšanās, kas bija pieejama nedzirdīgiem.

Starptautiskā invalīdu dienā ar runu uzstājās EP Cilvēktiesības apakškomitejas vadītāja Barbara Lohbilere: „Šodienas konference ir daļa no rīcības plāna, ko izstrādājusi Zaļo/Eiropas Brīvās alianses grupa. Mēs turpināsim palielināt pieejamību audiovizuālajai komunikācijai. Blakus man ir zīmju valodas tulks, kā arī subtitri uz ekrāna, ko nodrošina tehnoloģijas, kas runu pārvērš tekstā. Šī konference arī tiek rādīta tiešsaistē, iekļaujot tulkojumu zīmju valodā un subtitrus.”

Petīcija par amerikāņu zīmju valodas atzīšanu (Videoziņas 14.12)

ASV Baltā nama mājaslapā publicēta oficiāla petīcija – publiska prasība prezidenta Obamas administrācijai par to, lai amerikāņu zīmju valodu oficiāli atzītu kā nedzirdīgo kopienas valodu un mācību valodu skolās.

Petīcija nonākusi līdz izskatīšanai Obamas administrācijā, jo savāktas nepieciešamās 25 000 balsis (pat vairāk!).

Cilmes šūnas pret nedzirdību (10.12)

Šēfildas universitātes (Anglija) zinātnieki pārliecināti, ka drīz būs patentētas zāles pret nedzirdību. Pētījumi ar cilvēka cilmes šūnām liecina, ka jau tuvākajā laikā iespējams radīt medikamentus pret vispārējo nedzirdības formu.

Zinātnieki izstrādājuši metodi, ar kuras palīdzību cilvēka cilmes šūnas var ievadīt auss šūnās, kas atbild par dzirdes nodrošināšanu, – tā sauktajās matiņšūnās, kas uztver skaņu, un dzirdes nervu (neironu) šūnās, kas informāciju par uztverto skaņu nodod no auss uz smadzenēm.

Somijas valdība atbalsta Pasaules nedzirdīgo federāciju (PNF) (14.12.)

Tā 2013. gadam piešķīrusi 50 tūkstošus eiro PNF darbībai nedzirdīgo tiesību aizsardzībā.

Valdība sola piešķirt finansējumu arī 2014. gada budžetā. PNF galvenais finansējuma avots ir dalībvalstu organizāciju biedru maksa. Vēl papildu finansējumu nodrošina Somija, kas ir vienīgā valsts, kas finansē šo organizāciju. PNF sekretariāts atrodas Somijas galvaspilsētā Helsinkos.▲

Materiālus atlasīja: Ivars Kalniņš

LASĪTĀJI VĒRTĒ

AIVA ŠILINSKA:
Izlasot to rakstu, radās lepnums, ka es dzīvoju Latvijā

Ar zināmu interesi šī gada pēdējā numurā izlasīju interviju ar A.Pavlinu kungu. Gribēju zināt, kāds, viņaprāt, ir bijis šis gads, cik veiksmīgs, cik neveiksmīgs.

Arī intervija ar jauno darbinieci Rūtu likās saistoša, vismaz ar „KS” palīdzību varēja kaut cik iepazīt viņu, jo līdz šim nebija nekāda cita kontakta ar viņu kā tikai caur e-pastu. Vismaz tagad varēs atpazīt pēc foto. Taču visvairāk laikam mani piesaistīja veiktais pētījums par to, kā nedzirdīgie sazinās ar citiem dzirdīgiem vai iestādēs. Šeit vairāk bija mana profesionālā interese – proti, kā nedzirdīgie spēj pašu spēkiem sazināties ar citiem, kad tulks nav pieejams, vai arī negrib izmantot to. Interesanti.

Mani šausmīgi garlaiko tie raksti, kur ir ziņas no biedrībām un mājaslapas. Arī par sportu nelasu. Es tās lapas vienkārši pāršķiru pāri. Iemesls, kāpēc tā daru, – to visu jau izlasu internetā. Un turklāt tas notiek ātrāk nekā tās ziņas nonākušas līdz avīzei. Bet man tas ir arī saprotams, jo tādu lapu vajag vēl veidot tāpēc, ka ne visiem pieejams internets, sevišķi vecākiem cilvēkiem. Man pat ir izveidojies tāds kā pieradums – ieslēdzot internetu, viena no pirmajām lapām ir LNS mājaslapa, ko atveru.

Jebkuru preses izdevumu mēs parasti lasām no sākuma. Tā nu tas iznāk, ka arī šī avīze tiek lasīta no pirmās lapas līdz beigām. Nav man tādas favorītlapas, kura obligāti būtu jāizlasa pati pirmā un tad pēc tam pārējās.

Vispār šī avīze ir diezgan īpaša. Šķiet, ka tā ir viena no tām retajām un krāsainajām avīzēm, kādas vispār esmu redzējusi. Katra lapa ir krāsaina, ar tik daudz fotogrāfijām. Forši! Krāsas piesaista un padara to par īpašu avīzīti, tādu kā siltāku un mīļāku. Varbūt vienīgi gribētos, ka ne visas tēmas un virsraksti būtu vienādās krāsās. Varētu kaut kā izdalīt atsevišķas tēmas. Tomēr saprotu – jābūt uzmanīgiem, jo ar krāsām var panākt arī pretējo efektu – būs tik traki izraibināts kā Lieldienu ola. Nav viegli atrast to zelta vidusceļu.

Šķiet, intervijas ir visinteresantākās. Jo vismaz tādā veidā var uzzināt, ko cilvēks domā, kādas viņam izjūtas, iespaidi utt. Liekas, izlasot interviju, cilvēku iepazīsti vairāk. Interesē mani arī tehnoloģiju joma, kādas ierīces tiek lietotas, kā ir ārzemēs, ko varētu ieviest arī pie mums utt.

Grūti pat pateikt, ko vēl vajadzētu publicēt, jo liekas, ka tā jau par ļoti daudzām tēmām tiek rakstīts. Varētu varbūt vairāk par to, kā dzīvo citur gan Latvijā, gan pasaulē. Piemēram, mūsu nedzirdīgie dzīvo arī citās valstīs, kā viņiem tur veicas. Piemēram, tepat Latvijā, kam kāda sava saimniecība vai maziņš bizness, kaut kādā veidā popularizēt tos, veidot kaut kādu veiksmes stāstu sēriju vai kaut ko tādā garā, kas būtu pozitīvi, kas apliecinātu – mēs varam un spējam, lai tas būtu tāds kā dopings arī pārējiem centsties un radīt.

Visspilgtāk man atmiņā ir palicis raksts par meiteni no Zviedrijas, kas brauca praksē uz Latviju, kas apguva arī latviešu valodu. Izlasot to rakstu, biju lepna, ka viņa tik pozitīvi atsaucās par LV, radās lepnums, ka es dzīvoju tieši Latvijā. Tāda forša sajūta bija pēc tam.▲

Organizēja: Ivars Kalniņš
Foto no personiskā arhīva

KĀ TURPMĀK VARĒS SAŅEMT TULKA PAKALPOJUMU

No 2013. gada 1. janvāra stājas spēkā izmaiņas surdotulka pakalpojuma saņemšanā. Par to „KS” lasītājus informē LNS sociālā darba struktūras vadītājs EDGARS VORSLOVS.

Ministru kabineta noteikumos, kas nosaka surdotulka pakalpojuma saņemšanu, noteikts, ka tos sniedz tādas personas, kas ieguvušas pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību studiju programmā „Surdotulks”.

Tā kā šobrīd mums trūkst diplomētu surdotulku, lai spētu nodrošināt lielo pakalpojuma apjomu, līdz 2017. gada 31. decembrim noteikts pārejas periods, un šajā laikā tiesības sniegt pakalpojumu ir arī personām, kuras uzsākušas studijas programmā „Surdotulks” un iesniegušas LNS izziņu, ka ir augstskolas vai koledžas studējošo sarakstā, vai arī ir izgājušas atestāciju LNS un saņēmušas sertifikātu zīmju valodas tulka pakalpojumu veikšanai. Atestācijas nodrošināšanai LNS valde ir apstiprinājusi attiecīgu nolikumu.

Jauni noteikumi surdotulka pakalpojuma saņemšanai izstrādāti, jo tas ir pakalpojums, kas noteikts Invaliditātes likumā. Tas nozīmē, ka šis pakalpojums noteikts ar likuma spēku. Līdz šim zīmju valodas tulka un komunikācijas pakalpojumi tika sniegti sociālās rehabilitācijas pakalpojuma ietvaros un to apjoms bija noteikts Ministru kabineta noteikumos. **Tas nozīmē, ka no 2013. gada 1. janvāra surdotulka pakalpojums ir ar likumu noteikts kā obligāti nodrošināms pakalpojums dzirdes invalīdiem.**

Kādas galvenās atšķirības no agrākā pakalpojuma?

Pirmkārt, jau **pieejamais pakalpojuma apjoms.** Likumā noteikts, ka surdotulka pakalpojumi nodrošināmi līdz 120 stundām gadā saskarsmes nodrošināšanai ar citām fiziskām un juridiskām personām, nepārsniedzot valsts budžetā pakalpojuma sniegšanai paredzēto līdzekļu apmēru. 2013. gadā plānotais finansējums ļaus nodrošināt pakalpojumus 1247 personām, vidēji 72 stundas gadā. Tā ir būtiska atšķirība, jo līdz šim sociālās rehabilitācijas pakalpojumu ietvaros zīmju valodas tulka pakalpojumi vidēji uz personu bija līdz 5 stundu apjomā gadā.

Otrkārt, **stingrāk reglamentēta pakalpojuma saņemšanas, piešķiršanas, pārtraukšanas atteikuma procedūra.** Lai saņemtu pakalpojumu, klientiem būs jāraksta iesniegums, kurā būs jānorāda pakalpojuma izmantošanas mērķis un jāiesniedz ārstējošā ārsta izziņa, kas apliecina, ka personai ir dzirdes traucējumi, tos nevar kompensēt ar tehniskajiem palīgīdzekļiem un nepieciešams surdotulka pakalpojums.

Treškārt, MK noteikumos **noteiktas prioritārās jomas**, kurās sniedzami surdo-

tulka pakalpojumi: ārkārtas situācijās (dabas stihiju, ugunsgrēku un citu līdzīgu iepriekš neparedzētu apstākļu gadījumā); ārstniecības pakalpojumu saņemšanai; darbā iekārtošanās vai ar darba tiesiskajām attiecībām saistītu jautājumu kārtošanai; tālākizglītībai.

Ceturtkārt, ar personu **tiks slēgts līgums** par surdotulka pakalpojuma sniegšanas vietu un laiku, kārtību, kādā veicamas izmaiņas vietas un laika plānošanā, surdotulka transporta izdevumu un ceļā pavadītā laika segšanas kārtību nokļūšanai pakalpojuma sniegšanas vietā.

No personas **tiks prasīta lielāka līdzatbildība**, jo personai būs LNS jāinformē par izmaiņām, kas var ietekmēt surdotulka pakalpojuma saņemšanu un **LNS būs tiesības pieprasīt personai atmaksāt surdotulka izdevumus** sakarā ar sabiedriskā transporta izmantošanu un citus, saistītus ar surdotulka nokļūšanu pakalpojuma sniegšanas vietā, ja tā saņēmējs, kas pieteicis surdotulka pakalpojuma saņemšanu, bez attaisnojoša iemesla neierodas pieteiktajā pakalpojuma saņemšanas vietā.

Kādi būs nedzirdīgo galvenie ieguvumi gan surdotulka pakalpojuma, gan citās rehabilitācijas jomās no 2013. gada 1. janvāra?

Dzirdes invalīdiem no valsts puses nekas nav atņemts, bet gan nācis klāt. Kā jau teicu, būtiski – vairāk nekā 10 reizes pieaugs pieejamais surdotulka pakalpojuma apjoms. Manuprāt, tas ir vēsturisks LNS panākums, ka izdevies rast risinājumu vienai no būtiskākajām nedzirdīgo problēmām – tulka pakalpojuma pieejamībai.

2013. gadā dzirdes invalīdiem būs pieejami arī valsts apmaksātie sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – latviešu zīmju valodas lietošanas apmācība, saskarsmes un radošās pašizteiksmes iemaņu apguve, psiholoģiskās adaptācijas treniņi, palīdzība un atbalsts klienta sociālo problēmu risināšanā. Tiem, kas mācās, arī turpmāk būs pieejami surdotulka pakalpojumi profesionālās izglītības un augstākās izglītības iestādē.

Papildus tam LNS nodrošinās arī daudzos projekta „Klusuma pasaule” ietvaros pieejamos pakalpojumus. Rīgas reģionā dzīvojošajiem būs pieejami LNS projekta „Nepalikt vieniem klusumā” ietvaros pieejamie pakalpojumi. Latgales reģionā dzīvojošie varēs izmantot LNS projektā „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pasākumi nedzirdīgiem Latgales reģionā” pieejamos pakalpojumus.

Kā redzams, LNS izdevies panākt, ka dzirdes invalīdiem pieejams plašs pakalpojumu klāsts. Tai pašā laikā LNS šobrīd jārisina cita problēma – kvalificētu speciālistu nodrošināšana kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanai. ▲

ZINĀŠANAI

IZMAIŅAS ĢIMENES LIETĀS

Saeima veica grozījumus Civillikumā, kas skar laulības noslēgšanu un šķiršanu, laulāto mantiskās attiecības, paternitāti, aizgādību, adopciju, uzturlīdzekļus un citas ģimenes lietas. Visas šīs izmaiņas stājas spēkā 2013. gada 1. janvārī.

Dzimšanas un miršanas faktu tagad var reģistrēt **jebkurā dzimtsarakstu nodaļā** Latvijā neatkarīgi no dzīvesvietas vai fakta notikuma vietas. Vairs nebūs laulību izsludināšana pirms laulības slēgšanas, jo šī prasība ir novecojusi.

Iesniegumi un citi laulības noslēgšanai nepieciešamie dokumenti ir jāiesniedz dzimtsarakstu nodaļā neatkarīgi no tā, kur laulība tiks noslēgta – dzimtsarakstu nodaļā vai baznīcā. Laulību var noslēgt ne agrāk kā pēc viena, bet ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc dokumentu iesniegšanas. **Laulības var noslēgt arī citās piemērotās telpās vai vietās**, piemēram, brīvā dabā. Iepriekš likums noteica, ka laulāties var tikai dzimtsarakstu nodaļā vai baznīcā.

Izmaiņas ir arī laulības šķiršanā. Ja ģimenē ir **vardarbība**, tad laulību var šķirt, pat ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā trīs gadus.

Ir noteikts personu loku, kas nedrīkst būt adoptētāji, precizēta kārtību, kādā aizbildnis var adoptēt savu aizbilstamo, kā arī citas izmaiņas par adopciju.

PAR IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKLI – 2013

IIN būs mazāks.

No 2013. gada 1. janvāra iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) būs 24 %. Trīs gadu laikā IIN likme tiks samazināta līdz 20%.

Bērniem paliks vairāk. No 2013. gada 1. jūlija IIN atvieglojums par apgādībā esošu personu paaugstināts līdz 80 latiem mēnesī, gadā tie ir 960 lati.

Patlaban nodokļa atvieglojums par apgādībā esošām personām ir 70 lati mēnesī jeb 840 lati gadā par katru personu. Tātad neapliekamais minimums par katru apgādājamo pieaugs par 10 latiem, un tas nozīmē par 2, 50 Ls mazāku ienākuma nodokļa ieturējumu mēnesī.

Nav jāreģistrējas VID. Likums noteicis, ka, sākot ar 2013. gadu, visiem darba ņēmējiem, kam ir uzņēmumu līgumi, jāreģistrējas VID kā saimnieciskās darbības veicējiem.

Tomēr jaunākās izmaiņas nosaka: tajos gadījumos, kad darba devējs ietur IIN izmaksas brīdī, saimnieciskās darbības veicējam nav jāreģistrējas VID.

Jaunā norma attiecas uz tādām fiziskām personām, kas slēdz uzņēmumu līgumus ar juridiskām personām vai fiziskām personām kā saimnieciskās darbības veicējiem. ▲

Materiālus atlasīja: Zigmārs Ungurs

GADA VIRSOTNES

Ilze Āre

Māris Grēniņš

Artūrs Beitiks

Gada noslēguma pasākumā, ko 15. decembrī atzīmēja LNS kopīgi ar LNSF, tradicionāli tika paziņoti arī gada labākie sportisti, populārākais sporta veids un labākais sporta klubs.

LNSF prezidents Varis Strazdiņš paziņoja, ka labākie sportisti un labākais sporta klubs jau ir izvēlēti, apspriežoties klubos, LNSF valdē, bet šajā vakarā klātesošajiem dos iespēju balsot par populārāko sporta veidu 2012. gadā.

Gada labākā sportista titulu ieguva vieglatlēts Māris Grēniņš. Otrs labākais sportists – **Artūrs Beitiks**, kas darbojas vairākos sporta spēļu veidos, bet visvairāk – telpu futbolā. Par gada trešo labāko atzina vieglatlēti **Ilzi Āri**.

Par labāko un aktīvāko sporta klubu atzina SK „Nedzirdīgo boulingš”. Balvu saņēma tā vadītājs Guntars Beisons.

Pēc vakara dalībnieku balsojuma izraudzījās, ka nominācijai uz populārākā sporta veida nosaukumu izvirzīti šādi sporta veidi: boulingš, telpu futbols, vieglatlētika, basketbols, kalnu riteņbraukšana (MTB), makšķerēšana un smilšu volejbols.

Ar divu balsu pārsvaru tomēr par gada populārāko sporta veidu tika atzīts basketbols. ▲

ĪSAS ZIŅAS

„VANAGI” – ČEMPIONI

4. novembrī – 9. decembrī notika Rīgas Nedzirdīgo kausa izcīņas turnīrs basketbolā vīriešiem. Spēles notika svētdienās Rīgas 51. vidusskolā. Piedalījās trīs komandas.

Visas uzvaras izcīnīja tikai viena komanda – „Kurzemes vanagi”, savācot maksimālo punktu skaitu (8). Komandā spēlēja Kristaps un Sandis Čikuri, Guntis Vicinskis, Mareks Ašmanis un Pēteris Logins.

Vienādu punktu skaitu (2) savāca abas pārējās komandas, taču iegūto un zaudēto grozu starpība bija par labu komandai „Vidzeme”, kas ieguva otro vietu. Komandā spēlēja Deniss Saldabalovs, Aivis Grāvītis, Maksims Mitkins Arvis Vocišs un Kristaps Legzdiņš. Trešajā vietā – „Rīga Run”, kurā spēlēja Kristaps Beisons, Sandis Adamovičs, Alvis Mālskalns, Vadims Potašenko un Pāvels Isats.

TENISĀ UZVAR DIVI ALEKSANDRI

Rīgas Nedzirdīgo meistarsacīkstēs galda tenisā komandām piedalījās 7 komandas (komandā 2 cilvēki). Tās notika 3. decembrī Rīgas nedzirdīgo skolā, tiesnesis – Vladimirs Mostovs.

Pirmo vietu ar uzvarām visās spēlēs izcīnīja komanda „Fishing”, kurā spēlēja divi **Aleksandri – Nerodenko un Romanovs**. Otrajā vietā RAV komanda, kura sastāvēja no Raita Zvīdra un Vadima Potašenko. Trešajā vietā komanda „Centrs”, kurā spēlēja Jānis Immurs un Helēna Klapote. ▲

„NEDZIRDĪGO SPORTS” – SEPTĪTAIS EIROPĀ

Rīgas sporta kluba „Nedzirdīgo sports” vīriešu basketbola komanda no 29. novembra līdz 1. decembrim piedalījās 4. Starptautiskajā nedzirdīgo basketbola federācijas Eiropa kausa izcīņā nedzirdīgo klubiem, kas notika Lietuvas pilsētā Kauņā.

Kausa izcīņā piedalījās 11 vīriešu klubu komandas un 9 sieviešu komandas. Vīriešu komandas bija no Krievijas, Latvijas, Lielbritānijas, Francijas, Vācijas, Lietuvas (2 klubi), Ukrainas, Turcijas, Polijas un Grieķijas.

Sieviešu klubu komandas – no Itālijas, Zviedrijas, Lielbritānijas, Lietuvas (2 klubi), Ukrainas, Krievijas, Izraēlas un Vācijas.

Pirmajā spēļu dienā „Nedzirdīgo Sports” ar 53:83 zaudēja Krievijas klubam „Gloria”. Pēc tam ar 48:75 zaudēja arī kaimiņvalsts klubam Lietuvas „Tyla”.

Otrajā dienā pirmā spēle ar „ASLS Nancy” no Francijas, un to izdevās uzvarēt ar 56:43. Taču otrajā

spēlē sagrāve 27:73 pret Lietuvas „Gestas”.

Trešajā dienā diemžēl ar mazu starpību „Nedzirdīgo sports” zaudēja Turcijas klubam „Corlu” 68:71. Tomēr atkal uzvara ar 83:54 pret Polijas klubu „Spartan”.

Un tā pēc trijām spēļu dienām **RSK „Nedzirdīgo sports” ierindojās 7. vietā** starp Eiropas nedzirdīgo basketbola klubiem. Pirmo vietu izcīnīja Lietuvas klubs „Gestas”. Otrajā vietā Grieķijas klubs „Piraeus”, bet trešajā – otrs Lietuvas klubs „Tyla”.

Arī starp sieviešu komandām pirmo vietu ieguva „Gestas” sieviešu komanda, otrajā vietā Zviedrijas klubs „IK Hephata”, bet trešajā Ukrainas klubs „Harkiv”. ▲

LNS BIEDRĪBU PASĀKUMI

RĪGĀ

- 2., 9., 16., 23., 30. 01 pl. 14 IK
„Nesteidzīgai atpūtai” –
pensionāriem
5. 01 pl. 12 Bērnu eglīte
12. 01 pl. 15 Pasākums „Baltā ziema”

D/C ĀBEĻZIEDĀ

- 10., 24. 01 pl. 13 Rokdarbi, vingrošana
un dejošana
17.01 pl. 15 Vingrošana un dejošana
31.01 pl. 13 Infolaiks, vingrošana un
dejošana

TUKUMĀ

27. 01 pl. 13 Pasākums „Čūskas gads”

ALŪKSNE

12. 01 pl. 12 Grupas pārvēlēšanu
sapulce
12. 01 pl. 15 „Bikšu balle” (līdzī
groziņu)

SMILTENĒ

19. 01 pl. 12 „Priekšautu balle”
(līdzī groziņu)

PLĀVIŅĀS

19. 01 pl. 12 Informatīvais pasākums
„Baltais janvāris”

LIEPĀJĀ

5. 01 pl. 13 „Zvaigžņu diena”
8. 01 pl. 12 Pārrunas
15. 01 pl. 13 Laikrakstu un žurnālu
apskats
17. 01 pl. 12 Sociālie jaunumi
24. 01 pl. 12 Informācija par
nedzirdīgo dzīvi

VALMIERĀ

3. 01 pl. 16 Pārrunas
31. 01 pl. 16 Tējas pēcpusdiena

VENTSPILĪ

- 4., 17. 01 pl. 15 Laikrakstu un
žurnālu apskats
5. 01 pl. 12 IK „Dambrete”
7. 01 pl. 14 Zvaigžņu diena
24., 31. 01 pl. 15 Notikumi Latvijā un
pasaulē
26. 01 pl. 15 Karnevāls

LĪDZJŪTĪBAS

*Es nāksu tēvs pie tava kapa klusi,
Un domās sirdī ar tevi parunāšu.*

✠ Aizgājis mūžībā JĀNIS PUĶĪTIS
(1952.09.03 – 2012.12.12).

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem, viņu
mūžībā pavadot.

Plaviņu biedrība

✠ Izsakām līdzjūtību ELVIM
BLĪGZNAM ar ģimeni, tēvu mūžībā
pavadot.

Liepājas biedrības biedri

PASTEIDZIETIES!

Ja vēlaties saņemt surdotulka
pakalpojumus jau janvārī, nekavē-
joši par to jānoslēdz līgums ar LNS.
Lai to izdarītu, LNS jāiesniedz:

1) **Iesniegums**, kurā izteikts lūgums
sniegt surdotulka pakalpojumu un
norādīts:

a) personas vārds, uzvārds, perso-
nas kods, tālruna numurs vai e-pasta
adrese;

b) informāciju par to, vai atbilde var
tikt sniegta elektroniski (ja personai ir
e-pasta adrese);

2) **ārstējošā ārsta izziņu**, kas aplie-
cina, ka personai ir dzirdes traucējumi,
tos nevar kompensēt ar tehniskajiem
palīgīdzekļiem un nepieciešams surdo-
tulka pakalpojums;

3) **Invaliditātes apliecības kopija.**

**Bez līguma surdotulka pakalpo-
jumi 2013. gadā nebūs pieejami.**

RĪGAS RB GRUPU PĀRVĒLĒŠANU SAPULČU GRAFIKS 2013. gadā

JELGAVAS GRUPA, 16. februārī
pl. 11.00, Jelgava, Sarmas ielā 4

JŪRMALAS GRUPA, 2. martā
pl. 12.00, Mellužu muzejā

KURZEMES GRUPA, 9. februārī
pl. 11.00, Rīga, Kandavas ielā 27, k/c
„Rītausma”

LATGALES GRUPA, 12. janvārī
pl. 11.00, Rīga, Kandavas ielā 27, k/c
„Rītausma”

RĪGAS RAJONA GRUPA, 16.
februārī pl. 12.00, Rīga, Kandavas ielā
27, k/c „Rītausma”

TUKUMA GRUPA, 24. februārī
pl. 12.00, Tukums, Talsu ielā 20, klubā

VIDZEMES GRUPA, 16. februārī
pl. 12.00, Rīga, Kandavas ielā 27, k/c
„Rītausma”

ZEMGALES GRUPA, 2. februārī
pl. 11.00, Rīga, Kandavas ielā 27, k/c
„Rītausma”

ZIEMEĻU GRUPA, 16. februārī
pl. 12.00, Rīga, Kandavas ielā 27, k/c
„Rītausma”

**GRUPU – „TILTS”, RAIŅA 8.VSK.,
LNS CV, „CERĪBA” sapulces laiks
tiks precizēts.**

Ziņo: Rīgas RB valde

MĪLI SVEICAM!

85

28. 01 ANTONS KAZUĻS, Rēzeknes

80

19. 01 VALENTĪNA POGREBNAJA,
Rīgas

28. 01 ANNA ANSPOKA, Pļaviņu

75

2. 01 VASĪLJS DEPKOVSKIS, Rīgas

28. 01 FAŅA SIŅKOVA, Rīgas

30. 01 ARNIS BARONS, Rīgas

70

7. 01 NADEŽDA KISLICKA, Rēzeknes

21. 01 ANDRIEVS MALDONIS, Rīgas

25. 01 ANDRIS ALNIS, Rīgas

60

26. 01 EDUARDS DOROŠKEVIČS,
Rīgas

55

4. 01 VASĪLJS PETRINS, Rīgas

13. 01 JURIJIS FJODOROVŠ, Smiltenes

13. 01 GAĻINA MAIMESKO, Rīgas

50

5. 01 SANDRA BĒRZIŅA, Rīgas

5. 01 IRĒNA RUSMANE, Rīgas

11. 01 DIĀNA JOSTA, Rīgas

21. 01 SVETLANA KRISANOVA, Rīgas

26. 01 BIRUTA ZEĻENOVA, Rīgas

31. 01 TATJANA MIRONOVA,
Daugavpils biedrība

LTV PIRMOREIZ PIEDĀVĀ BĒRNIEM

Izglītojošs, populārzinātnisks seri-
āls „Mārvijs Hemmers” – bērniem no 6
līdz 12 gadiem, svētdienās pl. 10.05, no
6. janvāra (LTV 1)

Animācijas filma „Auniņa Timija
laiks” – visjaunākā vecuma bērniem,
bez teksta; sestdienās un svētdienās
pl. 8, no 5. janvāra (LTV 1)

AR SUBTITRIEM TEĀTRA IZRĀDES

Nacionālā teātra izrāde „Superde-
tektīvs Blūmkvists” – bērniem, 1. jan-
vārī pl. 15.45 (LTV 1)

M.Čehova Rīgas Krievu teātra
izrāde „Trīnes grēki” – pieaugušajiem,
5. janvārī pl. 21.45 (LTV 7)

Valmieras drāmas teātra izrāde
„Ugunī” – pieaugušajiem 19. janvārī
pl. 12.10 (LTV 1)

LASĪTĀJU IEVĒRĪBAI!

Jaunajā gadā vispārējai pieejai LNS mājaslapā tiks ievietota „Kopsoli” saīsi-
nātā versija. Atgādinām – ja vēlaties lasīt visus rakstus pilnībā, tad **jebkurā laikā
varat pasūtīt mūsu laikrakstu Latvijas pastā vai redakcijā.**

Laimīgu, labu gadu visiem, visiem, kas ir kopā ar „Kopsoli” 2013. gadā. Ticiet
mums, tāds tas arī būs!

Ieguldījums tavā nākotnē

Laikraksts “Kopsoli” tiek izdots LNS projekta “Klusuma pasaule” aktivitātes 2.12 ietvaros
ar Eiropas Sociālā fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) līdzfinansējumu.

Atbildīgā par materiālu saturu: laikraksta “Kopsoli” galvenā redaktore Ilze Kopmane